

BỘ VĂN HÓA THỂ THAO VÀ DU LỊCH
TỔNG CỤC DU LỊCH
VIỆN NCPT DU LỊCH

KỶ YẾU HỘI THẢO

**GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM DU LỊCH
MẠO HIỂM VÙNG ĐÔNG BẮC**

Hà Nội, tháng 9/2021
Bài trình bày: Chủ trì nhiệm vụ

I. CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM

DU LỊCH MẠO HIỂM

Khái niệm (Không có một khái niệm đồng nhất)

*Theo Tổ chức Thương mại Du lịch Mạo hiểm (ATTA)

Du lịch mạo hiểm là chuyến đi có ít nhất 2 trong 3 yếu tố sau đây:

- Có các hoạt động liên quan đến thể chất,
- Có sự tiếp xúc với môi trường tự nhiên
- Có sự giao thoa, hòa mình vào văn hóa tại điểm đến.

*Theo tiêu chuẩn quốc gia TCVN về du lịch mạo hiểm

Hoạt động du lịch mạo hiểm là hoạt động mạo hiểm với mục đích du lịch, cần có sự hướng dẫn hoặc dẫn dắt ở một mức độ nhất định và có mức độ rủi ro trong giới hạn chấp nhận được. Mức độ rủi ro chấp nhận được có nghĩa là người tham gia có sự hiểu biết tối thiểu về các rủi ro có liên quan.

Còn có những ý kiến xung quanh khái niệm về du lịch mạo hiểm, tuy nhiên đa số thống nhất ở khái niệm cho rằng ***du lịch mạo hiểm là loại hình du lịch ở khu vực tự nhiên còn tương đối hoang sơ, nơi du khách sẽ được thỏa mãn nhu cầu khám phá những điều không ngờ tới cùng với những cảm xúc bị “đe dọa” bởi những hoạt động “mạo hiểm” mà trước đó họ có thể chưa hình dung được song đã tự nguyện chấp nhận tham gia.*** Du khách tham gia loại hình du lịch này thường là những người yêu thích khám phá và ưa cảm giác “mạnh”.

Đặc điểm của du lịch mạo hiểm

- Phát triển ở những vùng có điều kiện tự nhiên thích hợp (ví dụ: có nhiều thác ghềnh, vách núi, biển...). Không phải nhất thiết tất cả các chuyến mạo hiểm đều dựa vào thiên nhiên, trong một vài trường hợp có thể tổ chức được ở trong các thành phố lớn theo ý đồ của nhà tổ chức
- Dựa trên nhu cầu tự thể hiện mình, tự rèn luyện mình, tự khám phá bản thân của du khách thông qua các chương trình do nhà khai thác đặt ra hay tự du khách yêu cầu. Mang lại cảm giác “mạnh” và sảng khoái, giải tỏa được tính hiếu kỳ, mang lại niềm vui và sức sống mới cho du khách
- Là hình thức để giúp con người suy nghĩ logic, học hỏi nhiều kinh nghiệm và ứng phó trước các tình trạng khó khăn nhưng nó phải đồng thời đảm bảo tính mạng và tài sản của khách du lịch

Đặc điểm của du lịch mạo hiểm (tiếp theo)

- Cần sự hỗ trợ rất nhiều của các trang thiết bị hỗ trợ và đội ngũ nhân viên chuyên nghiệp để đảm bảo an toàn về tính mạng cho du khách
- Cần nhiều vốn về cơ sở vật chất cũng như đào tạo về nguồn lực trong công tác hướng dẫn
- Du lịch mạo hiểm là loại hình kết hợp với các hoạt động bảo vệ môi trường sinh thái đồng thời nâng cao đời sống kinh tế của dân cư trong vùng
- Du lịch mạo hiểm khuyến khích điểm đến tuân thủ các nguyên tắc hoạt động bền vững
- Du lịch mạo hiểm giúp phục hồi những điểm đến chịu thiên tai và xung đột chính trị
- Thu hút khách có khả năng chi trả cao

Các loại hình du lịch mạo hiểm

a. Dựa vào tính chất và đặc điểm của du lịch mạo hiểm:

- Du lịch mạo hiểm trên cạn: bao gồm các môn leo vách núi, leo núi, đi bộ băng rừng v.v....
- Du lịch mạo hiểm dưới nước: Chèo thuyền vượt thác, lướt ván, khám phá đại dương, đua cano....
- Du lịch mạo hiểm trên không: Các môn Bungy Jump, nhảy dù, bay tàu lượn,...

b. Dựa vào mục đích chuyến đi

c. Mức độ khó dễ của các hoạt động du lịch mạo hiểm

SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM

Các yếu tố ảnh hưởng đến phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm

- Tài nguyên du lịch
- Một số dịch vụ cơ bản
- Lao động
- Hoạt động quản lý

Các điều kiện cơ bản hình thành sản phẩm du lịch mạo hiểm

- Kết cấu hạ tầng du lịch
- Tài nguyên du lịch
- Cơ sở vật chất kỹ thuật, dịch vụ, lao động và hoạt động quản lý

Các nguyên tắc cơ bản phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm

II. THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM TIỂU VÙNG ĐÔNG BẮC

TIỀM NĂNG PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM TIỂU VÙNG ĐÔNG BẮC

Tài nguyên địa hình: đồi núi, karst. Khai thác đặc điểm về độ cao, độ dốc, sự chia cắt, phân bậc, đa dạng do cấu trúc địa hình tạo nên và các đặc điểm địa hình độc đáo đặc sắc nhằm mục đích gia tăng tính mạo hiểm của sản phẩm du lịch.

Cao nguyên đá Đồng Văn, đỉnh Tây Côn Lĩnh 2.419 m, Kiề Liên Ti 2.402 m, cổng Trời Sà Phìn, ruộng bậc thang Hoàng Su Phì,...(Hà Giang)

CV. địa chất Non nước Cao Bằng, đỉnh Phja Oắc 1.935m, Phja Đên 1.428m,... (Cao Bằng)

CV. địa chất Cao nguyên đá Đồng Văn

CV. địa chất Non nước Cao Bằng

Sông, suối, hồ, thác nước: Khai thác đặc điểm về dòng chảy và địa hình của lòng sông/suối để phát triển các sản phẩm du lịch mạo hiểm như vượt thác ghềnh, thả mành/bè trôi sông, v.v., các giá trị cảnh quan dọc theo các sông suối, hồ là yếu tố tài nguyên hỗ trợ tạo nên tính hấp dẫn của sản phẩm

Sông Nho Quế, hồ Na Hang,... (Hà Giang)

Sông Giẻ Rào, sông Quây Sơn, hồ Thăng Hen, hồ Bản Viêt, thác Bản Giốc,... (Cao Bằng)

Hồ Ba Bể, Thác Nà Khoang, thác Đầu Đẳng,...(Cao Bằng)

Thác Bản Giốc

Hồ Ba Bể

Sông Nho Quế

Tài nguyên hang động. Khai thác độ sâu, sự phức tạp (được cấu tạo hỗn hợp giữa 2 tính chất thủy động và động khô) để phát triển các sản phẩm du lịch mạo hiểm. Các giá trị cảnh quan, thẩm mỹ, địa mạo của hang động là yếu tố phụ trợ

Hang Tiên, hang Bản Mào, Đán Pioóng,... (Hà Giang)

Động Ngườm Ngao, hang Ghị Rằng, hang Dơi, hang Ngườm Pục (Cao Bằng)

Động Hua Mạ, hang Thắm Làng, động Nàng Tiên (Cao Bằng)

Động Ngườm Ngao

Các giá trị cảnh quan, hệ sinh thái: vườn quốc gia, khu bảo tồn thiên nhiên là yếu tố hỗ trợ quan trọng trong xây dựng các sản phẩm du lịch mạo hiểm

VQG Ba Bể (Bắc Kạn), VQG Phja Oắc- Phja Đén, KBTN Vườn Cao Vít (Cao Bằng) VQG Du Già (Hà Giang),...

Ruộng bậc thang Hoàng Su Phì

Di sản Thực hành then

Các giá trị văn hóa bản địa: bản/làng các dân tộc bảo tồn được những giá trị về sinh hoạt văn hóa, sinh hoạt sản xuất truyền thống; về kiến trúc quần cư, kiến trúc công,...

THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM TIỂU VÙNG ĐÔNG BẮC

Khám phá hang động:

động Ngườm Ngao, Ngườm Pục (Cao Bằng);

động Ёn, hang Năm Pạu, hang Lũng Khúy (Hà Giang)

động Puông - Ba Bể, động Nàng Tiên, động Hua Mạ (Bắc Kạn...)

Leo núi, chinh phục các đỉnh núi cao: Phja Đẻn, Phja Oắc (Cao Bằng), Chiêu Lầu Thi (Hà Giang)

Trekking rừng: Vườn Quốc gia Ba Bể

Đạp xe địa hình khám phá phong cảnh tự nhiên và các bản làng dân tộc thiểu số tại điểm đến: tương đối phổ biến, gắn với các hoạt động du lịch cộng đồng đang phát triển.

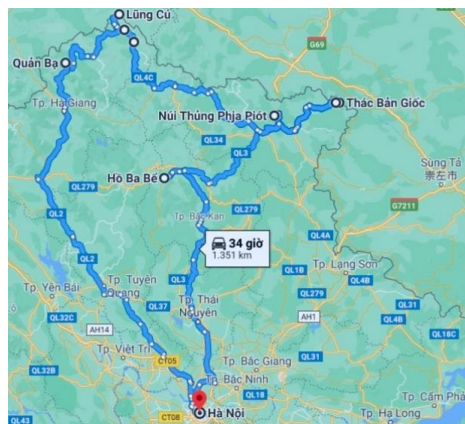
Đua ô tô, mô tô địa địa hình: Yên Minh, Hoàng Su Phì (Hà Giang)

Dù lượn: Hoàng Su Phì, Quán Bạ và Đồng Văn (Hà Giang)

Tự lái xe ô tô cá nhân (hoặc xe chung có lái) trên những cung đường miền núi Đông Bắc:

Hà Nội- Hồ Ba Bể- Cao Bằng- Bản Giốc- Pác Bó- Bảo Lạc- Mèo Vạc- Đồng Văn- Lũng Cú- Quán Bạ- Vị Xuyên – Hà Nội.

THỰC TRẠNG THỊ TRƯỜNG KHÁCH DU LỊCH MẠO HIỂM

THỊ TRƯỜNG KHÁCH NỘI ĐỊA

Phân khúc khách thanh niên (20 – 35 tuổi)

- Du lịch khám phá tự do, tự sắp xếp hành trình
- Phương tiện: sử dụng chủ yếu xe gắn máy hoặc mô tô địa hình kết hợp với các hoạt động trekking xuyên rừng, leo núi, chinh phục các đỉnh núi hoặc điểm cao để ghi lại các trải nghiệm khác biệt
- Điểm đến: Đồng Văn, Mèo Vạc, Mã Pì Lèng hay sông Nho Quế (Hà Giang); Hồ và VQG Ba Bể (Bắc Kạn); đèo Mè Pia 14 tầng, đỉnh Phja Oắc (Cao Bằng),...

Phân khúc khách trung niên (35 – 50 tuổi)

- Các hoạt động hoặc yêu cầu về sản phẩm du lịch mạo hiểm thường cao hơn so với phân khúc khách thanh niên.
- Thường tham gia theo các hội nhóm sở thích, hội nghề nghiệp hoặc gắn với một hoạt động thể thao theo câu lạc bộ hoặc cộng đồng như các câu lạc bộ leo núi, câu lạc bộ xe đạp, câu lạc bộ mô tô, ô tô địa hình, câu cá, dù lượn...

Hà Nội, Hải Phòng, Hải Dương, Bắc Ninh, như Quảng Ninh, Ninh Bình...
Miền Trung (Đà Nẵng)
Thành phố Hồ Chí Minh, đồng bằng sông Cửu Long

THỰC TRẠNG THỊ TRƯỜNG KHÁCH DU LỊCH MẠO HIỂM

THỊ TRƯỜNG KHÁCH QUỐC TẾ

Phân khúc: thanh niên (khách du lịch ba lô) và trung niên

Đi theo các nhóm nhỏ như đi theo đôi, theo nhóm bạn, theo gia đình hoặc đi một mình và thường đi trong thời gian dài

Thị trường chính:

Tây Âu và Bắc Mỹ: du lịch mạo hiểm có độ khó cao, 15-30 ngày/ chuyến đi

Đông Nam Á và Đông Bắc Á: du lịch mạo hiểm mức độ nhẹ, 5-10 ngày/ chuyến đi

THỰC TRẠNG KHẢ NĂNG CẠNH TRANH

Việt Nam

Chỉ số Phát triển Du lịch Mạo hiểm ATDI trên mức trung bình 72/163

Tiểu vùng Đông Bắc

- Chưa có bất kỳ đánh giá và xếp hạng
- Ở mức không cao

THUẬN LỢI, KHÓ KHĂN

Thuận lợi

- Nhiều lợi thế tài nguyên du lịch với tiềm năng rất lớn để phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm, nổi bật như công viên địa chất toàn cầu Cao nguyên đá Đồng Văn, Non nước Cao Bằng,...
- Phù hợp với chủ trương, chính sách của Trung Ương và địa phương, cũng như phù hợp với Quy hoạch du lịch và đề án phát triển du lịch của các tỉnh trong Vùng.
- Là động lực để tạo ra lợi ích kinh tế cho cộng đồng địa phương, tạo ra việc làm, sinh kế, đồng thời giúp khu vực nông thôn, nhất là khu vùng sâu vùng xa gia tăng giá trị từ các sản phẩm, dịch vụ mới, có ảnh hưởng tích cực đến chất lượng cuộc sống cho người dân địa phương.
- Bước đầu tạo hành lang chính sách phát triển du lịch mạo hiểm.

THUẬN LỢI, KHÓ KHĂN

Thuận lợi (tt)

- Hệ thống hạ tầng phục vụ phát triển dịch vụ du lịch nói chung, trong đó có sản phẩm du lịch mạo hiểm bước đầu được đầu tư theo hướng Khang trang, đồng bộ, tạo thêm nhiều điểm nhấn.
- Các hoạt động liên kết, hợp tác du lịch (trong đó có loại hình du lịch mạo hiểm) được tăng cường. Công tác về xúc tiến quảng bá du lịch nói chung cũng đã được quan tâm.
- Loại hình du lịch mạo hiểm với tính chất có nhiều hoạt động ngoài trời, không gian mở, gắn kết với thiên nhiên, không phải là du lịch đại trà, đang là xu hướng lựa chọn của khách du lịch hậu covid, đồng thời rất thuận lợi xây dựng mô hình du lịch không tiếp xúc.

THUẬN LỢI, KHÓ KHĂN

Khó khăn

- Là một trong những khu vực khó khăn của cả nước, tài nguyên du lịch mới chỉ ở dạng tiềm năng, chưa được khai thác và phát huy giá trị.
- Cơ sở hạ tầng tuy đã bước đầu được đầu tư nhưng đặc biệt cơ sở hạ tầng phục vụ du lịch mạo hiểm chưa phát triển.
- Du lịch mạo hiểm vẫn chưa tìm được chỗ đứng riêng cho mình, đa phần vẫn ở dạng các tour du lịch mạo hiểm kết hợp.
- Nguồn nhân lực chất lượng còn chưa cao, chưa được đào tạo chuyên nghiệp về loại hình này chưa nhiều, còn ảnh hưởng đến hoạt động du lịch mạo hiểm – vốn là một thị trường ngách đòi hỏi chất lượng nguồn nhân lực đặc thù.

THUẬN LỢI, KHÓ KHĂN

Khó khăn (tt)

- Nhận thức đúng trong cộng đồng và khu vực công về du lịch mạo hiểm chưa tốt.
- Điều kiện thời tiết trong khu vực không thực sự thuận lợi.
- Sức ép cạnh tranh ngày càng gay gắt, đặc biệt là với du lịch mạo hiểm vùng Đông Bắc là lĩnh vực còn non trẻ và còn nhiều điểm yếu. Cạnh tranh giữa các điểm đến trong khu vực đòi hỏi các tỉnh trong khu vực phải có đầu tư cao cho loại hình sản phẩm du lịch này

III. MỘT SỐ ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM

XU HƯỚNG

Một số xu hướng du lịch mạo hiểm trên thế giới có tác động đến Việt Nam

Một số xu hướng du lịch mạo hiểm ở Việt Nam và tiểu vùng Đông Bắc

**ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM
SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM TIỂU VÙNG ĐÔNG BẮC**

Nhóm sản phẩm du lịch mạo hiểm trên không

- Loại hình du lịch bằng máy bay trực thăng Helitour
- Nhảy dù, dù bay, dù lượn Parachuting, Hang Gliding, Paragliding

**ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM
SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM TIỂU VÙNG ĐÔNG BẮC**

Nhóm các sản phẩm du lịch mạo hiểm trên bộ

- Nhóm sản phẩm du lịch dã ngoại (Tracking)
- Leo núi hiking, đi bộ nặng Hard Trekking
- Leo/nhảy vách đá dựng đứng Cliff Climbing/Jumping
- Khám phá bằng mô tô, ô tô, xe đạp thể thao, đi bộ nhẹ Soft Trekking
- Các sản phẩm du lịch mạo hiểm độc đáo tiềm năng khác như trượt cáp zipline, đi thăng bằng trên dây highwire, cầu kính, thang máy kính, nhảy bungy...

**ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM
SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM TIỂU VÙNG ĐÔNG BẮC**

Nhóm các sản phẩm du lịch mạo hiểm trên bộ

- Khám phá các vườn quốc gia
- Thăm hiểm hang động
- Du lịch khảo cổ, tìm hiểu kiến trúc, nghiên cứu
- Hành trình lịch sử
- Du lịch thể thao quần chúng, từ thiện, bảo vệ môi trường
- Trải nghiệm văn hóa, lễ hội, làng nghề
- Du lịch sinh thái cộng đồng

ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM TIỂU VÙNG ĐÔNG BẮC

Nhóm các sản phẩm du lịch mạo hiểm dưới nước

- Nhóm sản phẩm du lịch chèo thuyền/thả bè
- Khám phá thác nước, tắm thác
- Trải nghiệm suối khoáng nóng, nguồn nước khoáng nóng trị liệu
- Lặn với ý thức về môi trường

Giải pháp về phát triển thị trường khách du lịch mạo hiểm

Thị trường khách du lịch nội địa

- Tiếp tục đẩy mạnh thu hút đối tượng khách du lịch thanh thiếu niên và trung niên
- Ưu tiên thu hút khách nội vùng và khách khu vực miền Bắc, từng bước mở rộng thị trường khách cả nước
- Kết hợp thu hút thị trường khách du lịch mạo hiểm với các loại hình du lịch khác
- Khuyến khích khách tham gia du lịch cuối tuần, du lịch chuyên đề tự khám phá các điểm đến mới tại tiểu vùng với các phân khúc chính là khách thanh thiếu niên, sinh viên, hộ gia đình, khách đi theo hội nhóm nghề nghiệp hoặc sở thích, giới trẻ thích khám phá tự do và có thói quen sử dụng internet và mạng xã hội.
- Đẩy mạnh công tác nghiên cứu, khảo sát để định hướng thị trường

Giải pháp về phát triển thị trường khách du lịch mạo hiểm

Thị trường khách du lịch quốc tế

- Nhắm đến đối tượng khách là thanh niên và trung niên, khách đi theo nhóm nhỏ (đi một mình, đi theo cặp đôi, đi theo nhóm bạn và gia đình)
- Tập trung thu hút khách Khu vực Đông Bắc Á (Trung, Hàn, Nhật, Đài) - đây là các thị trường có thị phần du lịch lớn nhất đến VN (chiếm gần 80%)
- Ưu tiên khai thác thị trường khách Châu Âu, Châu Úc, Bắc Mỹ vì các thị trường này tuy không chiếm tỷ trọng lớn nhưng là các thị trường có sức chi tiêu cao và lưu trú dài ngày
- Từng bước mở rộng thị trường khách Đông Nam Á và Châu Á và các thị trường tiềm năng như Ấn Độ, Nga, Braxin,...

Giải pháp về xúc tiến quảng bá

- Tăng cường liên kết giữa Tổng cục Du lịch, Hiệp hội Du lịch với Sở Du lịch, Sở VH TT & DL của các địa phương trong công tác xây dựng chiến lược, chương trình, kế hoạch quảng bá xúc tiến du lịch mạo hiểm.
- Các địa phương liên kết, tham gia các hoạt động xúc tiến do Tổng cục Du lịch, Hiệp hội Du lịch tổ chức hoặc các địa phương tự tổ chức tại các thị trường trọng điểm, các thị trường mới, tiềm năng về du lịch mạo hiểm.
- Các địa phương trong vùng tăng cường liên kết, quảng bá về sản phẩm du lịch mạo hiểm của vùng tạo dựng thương hiệu du lịch mạo hiểm cho tiểu vùng Đông Bắc

Giải pháp về xúc tiến quảng bá (tt)

- Các địa phương cần phối hợp cùng doanh nghiệp, hiệp hội du lịch thực hiện công tác quảng bá xúc tiến, gắn với việc quảng bá hình ảnh, thương hiệu du lịch của tỉnh với quảng bá thương hiệu, sản phẩm du lịch mạo hiểm của doanh nghiệp;
- Các địa phương, doanh nghiệp tăng cường tham gia các Hội chợ Du lịch trong nước và quốc tế; đầu tư hình ảnh sản phẩm du lịch mạo hiểm của địa phương thông qua các website, clip, áp phích, tờ rơi, báo, tạp chí v.v....
- Các địa phương, doanh nghiệp tăng cường tiếp cận hình ảnh sản phẩm du lịch mạo hiểm của mình trên các kênh truyền hình về du lịch, văn hóa, địa phương, trên các trang web du lịch, trang báo tạp chí du lịch, văn hóa...

Giải pháp về xúc tiến quảng bá (tt)

- Phối hợp tổ chức đón các đoàn famtrip, các đoàn báo chí trong nước và nước ngoài đến khảo sát, đưa tin về các điểm khai thác du lịch mạo hiểm, các tour, tuyến du lịch mạo hiểm tại các địa phương.
- Kinh phí xúc tiến quảng bá du lịch của các địa phương ngoài nguồn ngân sách cần huy động nguồn xã hội hóa để công tác xúc tiến quảng bá du lịch đạt hiệu quả cao nhất.
- Các địa phương cần không ngừng nâng cao năng lực cán bộ marketing du lịch, cập nhật công nghệ tiên tiến và các phương thức marketing,...

Nhóm giải pháp về liên kết, hợp tác

Liên kết, hợp tác nội tiểu vùng Đông Bắc

- Liên kết, hợp tác giữa các cơ quan tham mưu, quản lý nhà nước về du lịch các tỉnh trong hoạt động: q
- Liên kết giữa các doanh nghiệp
- Liên kết giữa các cơ sở đào tạo du lịch

Nhóm giải pháp về liên kết, hợp tác

Liên kết, hợp tác liên vùng giữa tiểu vùng Đông Bắc với Tây Bắc, giữa trung du miền núi phía Bắc với các vùng du lịch khác

- Liên kết, hợp tác giữa tiểu vùng Đông Bắc và Tây Bắc (để xây dựng thương hiệu, xúc tiến quảng bá, liên kết xây dựng tour/tuyến sản phẩm chuyên đề về DLMH của Vùng TDMNPB)
- Liên kết, hợp tác giữa Vùng Trung du miền núi phía bắc với vùng ĐBSH&DHĐB (kết hợp tuyến du lịch mạo hiểm núi và du lịch mạo hiểm biển)
- Liên kết, hợp tác giữa Vùng TDMNPB với hai tỉnh Quảng Đông và Quảng Tây và Bắc Lào (xúc tiến, quảng bá, tiếp thị cho DLMH,...)

**Tiềm năng, thực trạng, định hướng, giải pháp và một số kiến nghị
về phát triển du lịch mạo hiểm tỉnh Hà Giang.**

Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Hà Giang

Thưa các quý vị đại biểu.

Đền dự với hội thảo hôm nay, đầu tiên tôi đánh giá cao sáng kiến tổ chức buổi Hội thảo du lịch với chuyên đề “*Phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm vùng Đông Bắc*”. Có thể nói đây là chuyên đề cấp thiết của các địa phương nhằm định hướng xây dựng sản phẩm du lịch đặc thù có tính cạnh tranh phù hợp với bối cảnh, tình hình hiện nay, đồng thời dịp và là cơ hội rất tốt để các tỉnh vùng Đông Bắc và gặp gỡ trao đổi trong hợp tác phát triển du lịch. Xin được cảm ơn Tổng cục Du lịch đã lựa chọn Tỉnh Hà Giang và vùng Đông Bắc là các địa phương ưu tiên để nghiên cứu phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm.

Thay mặt Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Hà Giang tôi xin được gửi lời chúc sức khỏe tới các đồng chí lãnh đạo, các quý vị đại biểu, các nhà nghiên cứu, chúc hội thảo ngày hôm nay đạt kết quả.

Thưa các quý vị.

Hà Giang là tỉnh có tiềm năng phát triển du lịch và nhiều điều kiện thuận lợi trong phát triển các sản phẩm du lịch mạo hiểm, với lợi thế về điều kiện tự nhiên, kiến tạo địa hình đa dạng đã hình thành nhiều vùng cảnh quan hấp dẫn (*hệ thống hồ đầm, suối thác, rừng nguyên sinh, hang động, núi cao, vực sâu.. phân bố đều khắp trên địa bàn tỉnh*), tiêu biểu là Công viên địa chất toàn cầu Unesco Cao nguyên đá Đòng Vần, di tích danh thắng quốc gia ruộng bậc thang Hoàng Su Phì là nguồn tài nguyên du lịch sinh thái từ lâu đã thu hút sự quan tâm của khách du lịch với các sản phẩm du lịch độc đáo có tính đặc thù, trong đó có sản phẩm du lịch mạo hiểm. Thời gian qua ngành VHTTDL Hà Giang đã phối hợp với chính quyền địa phương sở tại mời các doanh nghiệp có chuyên môn tiến hành khảo sát và tổ chức thử nghiệm một số sản phẩm du lịch mạo hiểm trên địa bàn như: đưa xe mô tô, ô tô địa hình đồi dốc và lòng suối tại huyện Yên Minh, huyện Hoàng Su Phì. trèo thuyền Kayak, thuyền ván đứng (SUP) vượt suối thác tại sông Nho Quế (Mèo Vạc), sông Miện (khu vực Tráng Kim huyện Quản Bạ và khu vực làng hồ thủy điện Thuận Hòa huyện Vị Xuyên), dù lượn tại huyện Hoàng Su Phì, Quản Bạ, Đòng Vần, các loại

hình thể thao leo núi mạo hiểm, khám phá, thám hiểm hang động, khu bảo tồn, rừng nguyên sinh...vv. Kết quả đến nay một số sản phẩm du lịch mạo hiểm đã được tổ chức và duy trì như dù lượn, chèo thuyền, đua xe mô tô địa hình... góp phần tăng cường hiệu quả quảng bá du lịch Hà Giang và các thể mạnh trong phát triển loại hình sản phẩm du lịch mạo hiểm, phù hợp với tiềm năng và điều kiện khai thác của địa phương.

Tuy nhiên sản phẩm du lịch mạo hiểm ở Hà Giang mới đang ở trong giai đoạn đầu của sự phát triển, còn nhiều khó khăn vướng mắc trong công tác tổ chức, các quy định tại các văn bản có liên quan đến các ngành về công tác quản lý chưa được đồng bộ (nhất là về an ninh trật tự, điều kiện an toàn, địa điểm thực hiện, phương tiện thực hiện...), quy mô và nguồn kinh phí để tổ chức các sự kiện hoạt động khai thác du lịch mạo hiểm còn hạn chế. Do đó hiện trên địa bàn mới chỉ có 02 dự án phát triển du lịch mạo hiểm đã và đang được đầu tư, gồm: Dự án Dù Lượn tại huyện Hoàng Su Phì (*do Công ty TNHH Du lịch, dịch vụ xây dựng Bảo Yến đầu tư*) và Dự án sản phẩm vui chơi giải trí đu dây hành trình trên cao (Zip line) tại Khu nghỉ dưỡng Pa Piu huyện Bắc Mê (*do Công ty Cổ phần truyền thông Hoa Sao đầu tư và khai thác*)

Từ lợi thế về đặc điểm tài nguyên du lịch của tỉnh, du lịch mạo hiểm đã được tỉnh Hà Giang xác định là một sản phẩm du lịch quan trọng có tính đặc thù để thu hút khách du lịch, góp phần tạo dựng và nhận diện thương hiệu riêng cho du lịch Hà Giang đồng thời giảm thiểu tính thời vụ trong khai thác du lịch, qua đó góp phần thu hút thúc đẩy khai thác các sản phẩm du lịch bổ trợ khác. Trong lộ trình phát triển du lịch Hà Giang trở thành ngành kinh tế mũi nhọn theo tinh thần của Nghị quyết số 08-NQ/TW ngày 16/01/2017 của Bộ Chính trị và Nghị quyết số 11-NQ/TU ngày 02/8/2021 của BCH Đảng bộ tỉnh Hà Giang, bên cạnh thực hiện đồng bộ các giải pháp mang tính chiến lược, vấn đề về xây dựng phát triển sản phẩm du lịch Hà Giang có tính đặc thù, cạnh tranh và bản sắc cũng hết sức cần được chú trọng. Về cơ bản sản phẩm du lịch mạo hiểm Hà Giang sẽ được ưu tiên định hướng theo lộ trình thực hiện các quy hoạch, chương trình như sau:

1. Quy hoạch tổng thể phát triển khu du lịch quốc gia Cao nguyên đá Đồng Văn tỉnh Hà Giang đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030 được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại Quyết định số 2057/QĐ-TTg ngày 21/12/2017 đã xác định xây dựng và phát triển khu vực hẻm vực Tu Sản Mã Pì Lèng trở thành phân khu thể thao mạo hiểm với quy mô: 20 ha ; Định hướng phát triển du lịch thể thao mạo hiểm trên cơ sở khai thác điều kiện địa hình hiểm trở ở khu vực hẻm vực Tu Sản và sông Nho Quế như Zipline, Bungee, dù lượn, chèo thuyền mạo hiểm khám phá sông Nho Quế, Kinh khí cầu.

2. Phương án phát triển ngành VHTTDL Hà Giang giai đoạn 2021-2030, tầm nhìn đến 2050 định hướng phát triển một số loại hình du lịch mạo hiểm phù hợp với đặc điểm tài nguyên và điều kiện khai thác tại một số địa phương có tiềm năng của tỉnh như: dù lượn (Quản Bạ, Xín Mần, Hoàng Su Phì, Mèo Vạc), đua xe ô tô, xe mô tô, xe đạp địa hình (Yên Minh, Xín Mần, Hoàng Su Phì), leo núi chuyên nghiệp, thám hiểm hố sụt, hang Sán Tớ (Mèo Vạc); hang Khố Mỹ (Quản Bạ) hang Khun (Quang Bình); sản phẩm zipline tại khu DLST Phia Dầu (Bắc Mê) Lũng Hồ (Yên Minh); chèo thuyền vượt thác Du Già huyện Yên Minh, lòng hồ thủy điện Thái An huyện Quản Bạ; các hoạt động chương trình tham quan dã ngoại, thám hiểm tại khu bảo tồn thiên nhiên trên địa bàn tỉnh như: Du Già, Chí Sán, Bát Đại Sơn, Mã Pì Lèng, Phong Quang, Tây Côn Lĩnh, Bắc Mê.

Thưa các quý vị đại biểu.

Luật du lịch năm 2017 ra đời, trong đó quy định cụ thể về sản phẩm du lịch mạo hiểm, sản phẩm có nguy cơ ảnh hưởng đến tính mạng, sức khỏe của khách du lịch (tại điều 8 Nghị định số 168/2017/NĐ-CP ngày 31/12/2017 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Du lịch) là một cơ sở pháp lý quan trọng để thực hiện công tác quản lý cũng đồng thời có định hướng phù hợp với các loại hình du lịch thể thao, du lịch mạo hiểm cho các địa phương trong đó có Hà Giang. Đề phù hợp với đặc điểm điều kiện của địa phương cũng như đảm bảo các quy định của pháp luật trong triển khai xây dựng phát triển các loại hình sản phẩm du lịch mạo hiểm trên địa bàn. Tại hội thảo này, về phía tỉnh Hà Giang tôi xin được chia sẻ và đề xuất một số giải pháp thực hiện như sau:

1. Có cơ chế, chính sách đặc thù để thu hút đầu tư phát triển các sản phẩm du lịch mạo hiểm, trong đó cần ưu tiên rà soát, khoanh vùng hoạt động và bố trí quỹ đất, hỗ trợ đảm bảo các điều kiện cần thiết để tổ chức thử nghiệm và khai thác thường xuyên các sản phẩm du lịch mạo hiểm.

2. Làm tốt công tác rà soát, đánh giá tính khả thi và định hướng đúng đối với loại hình du lịch mạo hiểm có tiềm năng phát triển, phù hợp với đặc điểm hiện trạng tài nguyên du lịch, tránh sự trùng lặp các hạng mục dự án du lịch khác (VD tại một hang động, nếu xác định phát triển loại hình thám hiểm hang động thì sẽ không cho phép các dự án phát triển du lịch hang động khác phục vụ khách đại trà, bởi thám hiểm hang động là sản phẩm du lịch mạo hiểm, việc khai thác yêu cầu đủ điều kiện sức khỏe, kỹ năng, có đơn vị tổ chức tour chuyên đề, có trang thiết bị chuyên dụng, đồ bảo hộ, người hướng dẫn đi kèm thực hiện tại các hang động chưa được đầu tư hạ tầng cơ bản phục vụ du lịch)

3. Tăng cường sự liên kết, phối hợp giữa các cấp, các ngành và địa phương trong công tác quản lý khai thác tài nguyên du lịch, quản lý hoạt động du lịch mạo hiểm đảm bảo theo các tiêu chuẩn, quy định hiện hành của các ngành có liên quan. Kiên quyết xử lý và không cho phép các hoạt động khai thác sản phẩm du lịch mạo hiểm một cách tự phát, đảm bảo việc định hướng sản phẩm du lịch mạo hiểm đúng theo quy hoạch ngành.

4. Chú trọng công tác đào tạo cho các đối tượng trực tiếp và gián tiếp tham gia cung ứng sản phẩm du lịch mạo hiểm, đảm bảo các tiêu chuẩn, kỹ năng ứng phó với các nguy cơ ảnh hưởng đến tính mạng, sức khỏe của khách du lịch đảm bảo an ninh an toàn cho khách trong quá trình tham gia khai thác sản phẩm.

5. Tăng cường các hoạt động liên kết, hợp tác trong phát triển du lịch mạo hiểm với các địa phương trong vùng cũng như các địa phương trong cả nước và các tổ chức quốc tế. Đồng thời có cơ chế phù hợp để phát triển các sản phẩm du lịch mạo hiểm không bị trùng lặp giữa các địa phương, qua đó góp phần tạo ra tính đặc thù hấp dẫn của sản phẩm. (Vd như hiện nay sản phẩm dù lượn hầu hết các địa phương đều tổ chức do đó khó khăn trong việc hình thành điểm nhấn đặc thù về sản phẩm tại mỗi địa phương)

6. Đẩy mạnh hoạt động tuyên truyền, quảng bá nhằm thúc đẩy phát triển nguồn thị trường khách có nhu cầu trải nghiệm khám phá các sản phẩm du lịch mạo hiểm.

7. Đề nghị Tổng cục du lịch:

- Nghiên cứu tham mưu cho Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đề xuất trình Chính phủ xem xét sửa đổi bổ sung Điểm b, Khoản 1, Điều 10 Nghị định số 168/2017/NĐ-CP ngày 31/12/2017 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Du lịch về Trách nhiệm của tổ chức, cá nhân trực tiếp kinh doanh các sản phẩm du lịch theo hướng: Các tổ chức, cá nhân kinh doanh các sản phẩm du lịch mạo hiểm có trách nhiệm xây dựng phương án khai thác và phải được các ngành, chính quyền địa phương phê duyệt, trước khi có văn bản thông báo tới cơ quan quản lý chuyên ngành để tổ chức kiểm tra điều kiện khai thác nhằm đảm bảo việc phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm phù hợp với quy hoạch ngành và quy định của các ngành có liên quan để có cơ sở tăng cường công tác quản lý ngay từ khi triển khai xây dựng.

- Lựa chọn một số địa phương có điều kiện tổ chức sự kiện khai thác sản phẩm du lịch mạo hiểm có quy mô quốc gia, quốc tế để phát triển thành sản phẩm có thương hiệu nhằm thu hút khách du lịch quốc tế.

Thưa các quý vị đại biểu.

Với mục tiêu phát triển du lịch Hà Giang thành ngành kinh tế mũi nhọn và đưa Công viên ĐCTC Unesco Cao nguyên đá Đổng Văn Hà Giang trở thành khu du lịch quốc gia vào năm 2030, tỉnh Hà Giang trong thời gian tới sẽ tiếp tục ưu tiên các nguồn lực thực hiện, tạo mọi điều kiện thuận lợi để thu hút các nguồn lực đầu tư phát triển hạ tầng, sản phẩm du lịch trong đó có sản phẩm du lịch mạo hiểm để hình thành các điểm nhấn đặc thù thu hút khách du lịch, đáp ứng với yêu cầu thị trường trong thời gian tới. Tại Hội thảo này, được sự cho phép của Ban tổ chức tôi được bày tỏ các quan điểm từ thực tiễn của địa phương trong thời gian qua và đồng thời rất mong muốn rằng sẽ tiếp tục được sự quan tâm hỗ trợ của các đồng chí lãnh đạo Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch Tổng cục du lịch, Tổng cục Thể dục Thể thao, các chuyên gia, nhà nghiên cứu và các Hiệp hội và doanh nghiệp nhằm từng bước hoàn thiện các sản phẩm du lịch Hà Giang. Một lần nữa xin kính chúc sức khỏe các đồng chí lãnh đạo, các quý vị đại biểu khách quý, chúc Hội thảo thành công tốt đẹp. Xin trân trọng cảm ơn./.

**“Một số giải pháp liên kết, hợp tác phát triển
loại hình du lịch mạo hiểm giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn
và các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc”**

Ông Vũ Thế Bình

Phó chủ tịch thường trực Hiệp hội Du lịch Việt Nam

1. Đặt vấn đề

Thực hiện yêu cầu của Viện Nghiên cứu Phát triển du lịch tại Giấy mời số 136/GM-VNCPTDL, ngày 30/8/2021 viết tham luận Hội thảo xin ý kiến chuyên gia về “Phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm tiểu vùng Đông Bắc”, chúng tôi xin tham luận **“Một số giải pháp liên kết, hợp tác phát triển loại hình du lịch mạo hiểm giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong vùng Đông Bắc”**.

Tham luận này dựa chủ yếu vào nguồn dữ liệu thứ cấp khá phong phú về du lịch và du lịch mạo hiểm trên thế giới, ở Việt Nam và ở Vùng Đông Bắc, nhưng chưa thấy có nhiều nội dung liên quan trực tiếp đến giải pháp liên kết, hợp tác phát triển loại hình du lịch mạo hiểm giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc. Do hạn chế về thời gian, quy định giãn cách xã hội trong đại dịch COVID-19 và tài chính, nên không thể khảo sát thực địa, chỉ qua mối quan hệ trao đổi trực tiếp để có thêm tư liệu sơ cấp. Có thể khẳng định liên kết, hợp tác phát triển loại hình du lịch mạo hiểm giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc là một trong những yếu tố quyết định sự phát triển du lịch mạo hiểm trên địa bàn Tiểu vùng nói riêng và ở Việt Nam nói chung.

2. Giải quyết vấn đề

Kế thừa các cơ sở lý thuyết và tổng quan, phân tích các nghiên cứu đã công bố liên quan đến phát triển du lịch mạo hiểm, đến giải pháp phát triển du lịch mạo hiểm riêng của từng địa phương trong địa bàn nghiên cứu (3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc) và kết hợp trao đổi với các bên liên quan, tham luận đề cập đến cơ sở đề xuất giải pháp và đề xuất các giải pháp liên kết, hợp tác phát triển du lịch mạo hiểm giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc, với mong muốn cung cấp thông tin cho các nhà hoạch định, quản lý nhà nước về du lịch, chính quyền địa phương, các đơn vị sự nghiệp du lịch, các doanh nghiệp kinh doanh du lịch mạo hiểm ở Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc nói riêng và ở Việt Nam nói chung.

Tham luận này chủ yếu sử dụng phương pháp thu thập và nghiên cứu tài liệu thứ cấp; phương pháp khảo sát thực địa (tập trung những nơi có thể đến được trong những chuyến công tác, giảng dạy hoặc tham dự hội nghị, hội thảo trước đại dịch COVID-19, với những trải nghiệm và chứng kiến tận mắt hoạt động du lịch mạo hiểm ở các địa phương trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc); phương pháp phỏng vấn chuyên gia; và phương pháp tổng hợp, phân tích.

3. Kết quả

3.1. Cơ sở đề xuất giải pháp liên kết, hợp tác phát triển loại hình du lịch mạo hiểm giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc

Thường thì đề đề xuất giải pháp giải quyết một vấn đề nào đó rất cần các cơ sở lý luận và cơ sở thực tiễn liên quan. Giải pháp liên kết, hợp tác phát triển loại hình du lịch mạo hiểm giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc mà tham luận này đề xuất dựa chủ yếu vào các cơ sở sau đây:

a. Cơ sở lý thuyết:

- *Khái niệm và các hoạt động của du lịch mạo hiểm*: Khái niệm “Du lịch mạo hiểm” chưa được thống nhất trên thế giới và ở Việt Nam. Có thể khẳng định: Có bao nhiêu tổ chức, cá nhân nghiên cứu loại hình du lịch này thì có bấy nhiêu định nghĩa về du lịch mạo hiểm. Nguyên nhân là do sự hiểu khác nhau về khái niệm “du lịch” và “mạo hiểm”. Từ các định nghĩa đã có trên thế giới và Việt Nam, có thể hiểu: “Du lịch mạo hiểm là chuyến đi rời khỏi nơi cư trú thường xuyên của mỗi cá nhân, hoặc một nhóm người, trong thời gian hơn 24 giờ và không quá một năm liên tục, đến những nơi xa lạ mà du khách muốn thăm dò, trải nghiệm những bất ngờ, thường đòi hỏi kỹ năng chuyên biệt và nỗ lực thể chất của họ, để thực hiện hai hoặc cả ba hoạt động về thể chất, về trao đổi văn hóa hoặc về tương tác, gắn kết với thiên nhiên. Các hoạt động này có thể dẫn đến một số rủi ro, song qua đó có thể học được kinh nghiệm mới để chế ngự và vượt qua những thử thách đối với bản thân”. Hiệp hội Kinh doanh Du lịch mạo hiểm (Còn được dịch là Hiệp hội Kinh doanh Lữ hành phiêu lưu từ nguyên gốc tiếng Anh: The Adventure Travel Trade Association - ATTA) cho rằng có 34 loại hoạt động của du lịch mạo hiểm¹.

- *Đặc điểm của du lịch mạo hiểm*: Du lịch mạo hiểm có đặc điểm chính là: 1) Thể hiện tính độc đáo, đặc sắc do đặc điểm tài nguyên du lịch, do đặc điểm và cách thức thực hiện tour, do một sự kiện bất thường hoặc mới được khám phá gắn với điểm đến...; 2) Du lịch mạo đáp ứng nhu cầu tự thể hiện mình, tự rèn luyện mình, tự khám phá bản thân của du khách thông qua các chương trình do nhà khai thác, tổ chức du lịch mạo hiểm đặt ra, hay tự du khách yêu cầu; 3) Du lịch mạo hiểm phát triển ở những vùng có điều kiện tự nhiên thích hợp và có cơ sở vật chất tương đối phát triển, với những hoạt động có cảm giác mạnh, có thể hoặc không kết hợp di chuyển từ vùng này sang vùng khác; 4) Một tour du lịch mạo hiểm đòi hỏi phải có sự khảo sát kỹ lịch trình chuyến đi và địa điểm sao cho thực hiện thuận lợi và thích hợp trong xây dựng các hoạt động du lịch mạo hiểm, cả về địa hình, thời tiết, khí

¹ 34 hoạt động của du lịch mạo hiểm: Thám hiểm khảo cổ học, tham dự các lễ hội địa phương/hội chợ, phượt, quan sát chim muông, cắm trại, khám phá hang động, leo núi, du lịch đường thủy, các hoạt động văn hóa, du lịch sinh thái, các chương trình giáo dục, các hoạt động bền vững với môi trường, câu cá, nhận biết người dân địa phương, đi bộ đường dài, cưỡi ngựa, săn bắn, đi thuyền kayak, học ngôn ngữ mới, chạy định hướng, đi bộ, cuộc thám hiểm nghiên cứu, săn, chèo thuyền, lặn biển, lặn, trượt tuyết, lướt sóng, trekking, hiking, thăm bạn bè/gia đình, tham quan di tích lịch sử, và du lịch tình nguyện.

hậu, cảnh quan; 5) Du lịch mạo hiểm cần sự hỗ trợ của rất nhiều trang thiết bị và đội ngũ nhân viên cho du khách, nên cần nhiều vốn về cơ sở vật chất, thiết bị, về đào tạo nguồn nhân lực, nhất là trong hướng dẫn, huấn luyện. Thông thường hướng dẫn viên tour du lịch mạo hiểm là các huấn luyện viên; 6) Khách du lịch mạo hiểm ngày càng đa dạng, có độ tuổi khác nhau, không phân biệt giới tính, đi theo nhóm, gia đình, những cặp yêu nhau hoặc cho người độc thân, tham gia dài ngày và có khả năng chi trả cao; 7) Tour du lịch mạo hiểm thường bao gồm việc ngắm cảnh, hoạt động mạo hiểm; kết hợp với các hoạt động bảo vệ môi trường sinh thái; góp phần nâng cao đời sống kinh tế của dân cư nơi du lịch.

- *Phân loại du lịch mạo hiểm*: 1) Dựa vào tính chất và đặc điểm của du lịch mạo hiểm có thể phân thành ba loại: Một là du lịch mạo hiểm trên cạn, gồm hoạt động leo núi, đi bộ, băng rừng...; Hai là du lịch mạo hiểm dưới nước: chèo thuyền vượt thác, ghềnh, lướt ván, khám phá đại dương, ssoong, hồ, đua cano...; và Ba là du lịch mạo hiểm trên không: nhảy bungee, nhảy dù, bay tàu lượn...; 2) Dựa vào cách tổ chức chuyến đi có ba loại: Một là du lịch “phượt”, du lịch “bụi” để khám phá thiên nhiên, trải nghiệm bản thân và chinh phục thử thách; Hai là Team building xây dựng tinh thần tập thể trong các cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp, hiệp hội... theo mục đích của các nhà tổ chức; và Ba là khám phá nghiên cứu của các nhà khoa học: nghiên cứu, khảo sát, phân tích tìm hiểu động, thực vật, các hiện tượng tự nhiên...; 3) Dựa vào mức độ mạo hiểm có thể chia làm ba loại: Một là du lịch mạo hiểm mạo hiểm thấp ít rủi ro về thể chất, dành cho người chưa có hoặc ít kinh nghiệm²; Hai là du lịch mạo hiểm trung bình: leo vách núi, chèo thuyền vượt thác, lặn biển, đạp xe leo núi...; và Ba là du lịch mạo hiểm cao, dành cho người có nhiều kinh nghiệm, sức khỏe tốt và thử thách cao, với các hoạt động mang nhiều rủi ro, nơi tổ chức có điều kiện tự nhiên khắc nghiệt.

- *Yêu cầu đối với giải pháp phát triển*: Du lịch mạo hiểm là một loại hình du lịch, nên cũng mang tính liên ngành, liên vùng, mang nội dung văn hóa sâu sắc và có tính hội nhập và xã hội hóa cao, nên các giải pháp phát triển du lịch mạo hiểm phải mang tính địa phương cao, nhưng cũng rất phải thể hiện tính hợp tác liên kết giữa các bên tham gia du lịch mạo hiểm.

b. Cơ sở thực tiễn chung:

- *Điều kiện hình thành và phát triển du lịch mạo hiểm về phía “Chủ nhà”*: 1) Điều kiện về điểm đến, bao gồm điều kiện về tài nguyên du lịch với yêu cầu là các tài nguyên du lịch tự nhiên và văn hóa có số lượng, chất lượng và sự kết hợp của các loại tài nguyên trong một lãnh thổ quyết định quy mô và việc mở rộng phạm vi của nơi đến du lịch mạo hiểm; làm tăng khả năng cạnh tranh của nơi đến du lịch mạo hiểm, quyết định hiệu quả kinh tế của các hoạt động dịch vụ du lịch mạo hiểm; ảnh hưởng tới cấu trúc và tính chuyên môn hóa của du lịch mạo hiểm; 2) Điều kiện

² Cung cấp nhiều tiện ích cho khách du lịch mạo hiểm trong một điều kiện thoải mái. Các hoạt động thường là: đạp xe đạp thông thường, teambuilding, xem động vật hoang dã, đi bộ băng rừng, cắm trại, các cơ hội tình nguyện, câu cá, trượt tuyết, hoặc chỉ đơn giản là cưới ngựa, cưới voi, trâu bò, đà điểu...

kinh tế, xã hội: Những nơi mật độ dân cư thấp, thân thiện, nhịp sống chậm, chưa bị quá trình đô thị hóa làm cho thay đổi, là điểm đến yêu thích của khách du lịch mạo hiểm. Cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch mạo hiểm và khả năng cung ứng các dịch vụ: Du lịch mạo hiểm không đòi hỏi cao về cơ sở hạ tầng, nhưng giúp dễ dàng tiếp cận, không quá khó khăn khi di chuyển; Cơ sở vật chất kỹ thuật như lưu trú, ăn uống cũng chỉ cần sạch sẽ, đơn giản là được ưa chuộng; Phải đảm bảo được tín hiệu đường truyền liên lạc tốt; Khả năng đáp ứng của các dịch vụ cần thiết nên kịp thời, nhanh chóng. Đặc biệt là các trạm y tế, đội cứu hộ... phòng những trường hợp có tai nạn bất ngờ; 3) Chính sách, cơ chế, pháp luật phải quy định cụ thể; nên có những sự linh hoạt, tạo điều kiện hợp lý để khách du lịch mạo hiểm có một chuyến đi trọn vẹn; 4) Các nhà tổ chức/điều hành tour du lịch mạo hiểm phải đủ năng lực, chuẩn bị kỹ lưỡng để lập kế hoạch tổ chức tốt, sáng tạo, từ khảo sát địa hình, các hoạt động mạo hiểm phù hợp, tìm hiểu cộng đồng địa phương, các nền văn hóa bản địa cho đến chính sách, cơ chế - những yếu tố đảm bảo sự hấp dẫn buộc phải có của một tour du lịch mạo hiểm. Các hướng dẫn viên, những người giám sát thực tiễn, thường là các huấn luyện viên, lực lượng cứu hộ, phải đủ năng lực, với kỹ năng giao tiếp tốt, nhiệt tình và tràn đầy năng lượng, có sức khỏe và mạnh mẽ, quyết đoán tham gia các hoạt động, bình tĩnh xử lý trong trường hợp khẩn cấp. Quan trọng nhất là họ phải có ý thức, trách nhiệm, đáng tin cậy để đảm bảo sự an toàn cho khách du lịch mạo hiểm, bảo vệ an toàn, an ninh của nơi tổ chức du lịch mạo hiểm và an ninh, chủ quyền quốc gia.

- *Điều kiện về phía khách tham gia du lịch mạo hiểm:* 1) Đủ điều kiện tiên quyết là sức khỏe và tinh thần để vượt qua những cảm giác mạnh và thử thách khi tham gia tour du lịch mạo hiểm, giúp tận hưởng những gì mà du lịch mạo hiểm mang lại; 2) Có ý thức giữ gìn tài nguyên thiên nhiên, giá trị văn hóa bản địa, tránh việc hủy hoại môi trường; 3) Có điều kiện về thời gian và khả năng chi trả phù hợp loại hình du lịch mạo hiểm; 4) Chấp hành quy định pháp luật và nội quy, quy chế của điểm đến du lịch mạo hiểm; 5) Sẵn sàng tham gia bảo hiểm xã hội về tính mạng và tài sản.

c. Cơ sở thực tiễn của Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc:

Đã có nhiều tài liệu dưới dạng công trình nghiên cứu, các chuyên đề, báo cáo về cơ sở thực tiễn phục vụ phát triển du lịch mạo hiểm ở vùng Đông Bắc. Có thể khái quát là: 1) Trong Chiến lược và Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch Việt Nam các giai đoạn trước và gần đây là Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2030 đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại Quyết định số 147/QĐ-TTg, ngày 22 tháng 01 năm 2020, đều xác định du lịch mạo hiểm, du lịch thể thao mạo hiểm với hướng ưu tiên phát triển tại các địa bàn có địa hình đa dạng như vùng núi và biển đảo phía Bắc trong đó có Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc; 2) Đông Bắc được xác định là Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc, với những tiềm năng, thế mạnh về tài nguyên du lịch và sản phẩm du lịch mạo hiểm đặc sắc đã được hình thành và phát triển. Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc đang được khẳng định, dần trở thành điểm đến ưa thích của khách du lịch mạo hiểm trong nước và ngoài nước; 3) Hầu hết các tỉnh

trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc đã có dự án phát phát triển du lịch mạo hiểm, với mục tiêu, quan điểm, định hướng và giải pháp phát triển khá cụ thể được phản ánh trong tài liệu hành chính hoặc chuyên đề nghiên cứu liên quan cụ thể³; 4) Các công trình nghiên cứu đã công bố đều nhận định: Du lịch mạo hiểm, có công trình gọi là du lịch thể thao mạo hiểm, ở Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc tuy đã có sự phát triển và đạt được những thành công đáng ghi nhận, nhưng còn 6 hạn chế nổi bật sau: Chưa được tổ chức khai thác một cách hiệu quả, bài bản, chuyên nghiệp, vẫn mang tính tự phát và thiếu đồng bộ; Chưa có những công trình nghiên cứu, phân tích, đánh giá chuyên sâu, những số liệu thống kê, báo cáo đầy đủ, chính thức về du lịch thể thao mạo hiểm; Việc tổ chức kinh doanh, phát triển loại hình du lịch mạo hiểm chưa có sự đầu tư lớn theo yêu cầu, chuyên nghiệp về nguồn nhân lực, trang thiết bị, công nghệ, cơ sở vật chất hiện đại, đồng bộ để thu hút khách du lịch mạo hiểm; Chưa có quy định chung về đảm bảo an toàn trong vận hành khai thác, hoạt động, an toàn tính mạng khách du lịch và người “làm” du lịch; Thủ tục, giấy phép của các cấp, các ngành quản lý, thẩm định, phê duyệt chưa đầy đủ và phức tạp; Tiêu chuẩn đo lường, đánh giá những tác động đến cảnh quan, môi trường, đặc biệt là vấn đề về bí mật, chủ quyền, an ninh quốc gia ở nơi địa đầu Tổ Quốc như vùng Đông Bắc, chưa đầy đủ, chưa thống nhất nên còn nhiều ách tắc, gây trở ngại cho sự phát triển du lịch mạo hiểm đầy tiềm năng ở Tiểu vùng.

3.2. Đề xuất giải pháp liên kết, hợp tác phát triển loại hình du lịch mạo hiểm giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong vùng Đông Bắc

a. Quan điểm và nguyên tắc liên kết, hợp tác phát triển loại hình du lịch mạo hiểm giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc:

Liên kết, hợp tác vùng, tiểu vùng, cụ thể trong tham luận này liên kết, hợp tác phát triển loại hình du lịch mạo hiểm giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc, là chuỗi các hoạt động hợp tác, liên kết sâu rộng về các mặt kinh tế, xã hội và văn hoá của các bên tham gia phát triển, tổ chức du lịch mạo hiểm trên cơ sở tự nguyện vì những lợi ích chung của các bên tham gia, tiến hành trên một khoảng không gian xác định (không gian địa lý, không gian văn hoá, không gian phát triển kinh tế...) liên quan đến hoạt động du lịch mạo hiểm, trong mối quan hệ chung với liên kết hợp tác phát triển du lịch của Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc.

³

Báo cáo của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch các tỉnh Cao Bằng, Bắc Kạn và Hà Giang phúc đáp Công văn 137/CV – VDL ngày 22/7/2021 của Viện Nghiên cứu và Phát triển Du lịch hỗ trợ cung cấp thông tin thực hiện nhiệm vụ “phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm vùng Đông Bắc”; Báo cáo hàng năm về công tác du lịch của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch các tỉnh thuộc Tiểu vùng du lịch Đông Bắc; Báo cáo chuyên đề Đề xuất giải pháp phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm tỉnh Cao Bằng, của TS. Hồ Trung Thành, Vụ Lễ hành, Tổng cục Du lịch; Báo cáo chuyên đề Hiện trạng và xu hướng phát triển loại hình du lịch mạo hiểm tại Việt Nam và tiểu vùng Đông Bắc, của TS. Vũ Nam, Vụ Thị trường, Tổng cục Du lịch; Báo cáo chuyên đề Phân tích, đánh giá nhu cầu thị trường về sản phẩm du lịch mạo hiểm tại tiểu vùng Đông Bắc Việt Nam của Nguyễn Văn Gia...

Liên kết hợp tác giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh thuộc Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc trong phát triển du lịch mạo hiểm nhằm khai thác tối đa và phát huy có hiệu quả các tiềm năng, thế mạnh của từng địa phương và của vùng, góp phần thúc đẩy tăng trưởng du lịch mạo hiểm nhanh và bền vững. Phát triển mạnh các sản phẩm du lịch mạo hiểm đặc thù của từng tỉnh, trọng tâm là 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn, và toàn Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc có giá trị gia tăng lớn, có sức cạnh tranh ở tầm quốc gia, khu vực và quốc tế; góp phần tạo việc làm, xoá đói giảm nghèo, nâng cao mức sống và trình độ dân trí cho các cộng đồng địa phương. Liên kết hợp tác phát triển du lịch mạo hiểm Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc có ảnh hưởng sâu rộng đến tất cả các bên tham gia (Các tỉnh, các tổ chức, đơn vị và doanh nghiệp). Sự liên kết hợp tác giúp các bên tham gia phát triển du lịch mạo hiểm trở nên gắn nhau hơn, quan hệ với nhau chặt chẽ hơn và sự tác động, phụ thuộc vào nhau cũng nhiều hơn. Liên kết, hợp tác là một tất yếu trong quá trình phát triển du lịch mạo hiểm; đồng thời cũng là một đòi hỏi để có thể tận dụng được cơ hội; đồng thời hạn chế những thách thức cho phát triển du lịch mạo hiểm của từng bên tham gia và toàn Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc.

Các nguyên tắc chủ yếu của liên kết hợp tác giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh thuộc Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc trong phát triển du lịch mạo hiểm gồm: 1) Chấp hành: thực hiện những nội dung trong quy hoạch vùng, nội dung cho Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc hoặc các đề án lớn phát triển du lịch liên quan, trong đó có du lịch mạo hiểm; 2) Tự nguyện: các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc tự nguyện trên cơ sở nhu cầu và lợi ích của mình, tự quyết định tham gia hoặc không tham gia liên kết, hợp tác; 3) Đồng thuận: các vấn đề đi đến quyết định phải được sự nhất trí của tất cả các bên tham gia liên kết, hợp tác; 4) Bình đẳng: các tỉnh không phân biệt lớn hay nhỏ, phát triển hay chậm phát triển, mạnh hay yếu về tiềm lực đều bình đẳng như nhau, việc phân công vai trò điều phối hoặc thực hiện vì vậy sẽ luân phiên; 5) Cùng có lợi: các chương trình hành động liên kết phải mang lại lợi ích thiết thực cho tất cả các bên tham gia; các bên cùng nhau hưởng lợi trong những hoạt động chung; và 6) Chia sẻ: các bên tham gia tự nguyện chia sẻ nguồn lực tùy theo lợi thế so sánh của mình, không cưỡng ép hay áp đặt bất cứ ràng buộc nào.

b. Đề xuất giải pháp liên kết, hợp tác phát triển loại hình du lịch mạo hiểm giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc:

1) *Cải cách hành chính và hoàn thiện chính sách phù hợp cho liên kết hợp tác phát triển du lịch mạo hiểm giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc:* Một là Bộ máy hành chính của chính quyền các tỉnh phải vận động nhanh nhạy, linh hoạt để tăng cường khả năng và tạo cơ hội phát triển cho tất cả các bên tham gia vào liên kết, hợp tác. Thể chế hành chính và đội ngũ nhân lực liên quan đến phát triển du lịch mạo hiểm của Tiểu vùng phải đúng pháp luật. Cải cách hành chính nhằm giải quyết

mối quan hệ giữa các cơ quan nhà nước với nhau và cơ quan nhà nước với công dân và tổ chức trong xã hội theo hướng đơn giản, gọn nhẹ và công khai, minh bạch trong phát triển du lịch mạo hiểm trên địa bàn Tiểu vùng; Hai là Cải thiện và nâng cao chất lượng thủ tục hành chính, nhất là thủ tục hành chính liên quan tới du lịch, trong đó có du lịch mạo hiểm, và các doanh nghiệp du lịch, nhất là các doanh nghiệp kinh doanh du lịch mạo hiểm; Ba là Thực hiện cải cách hành chính để tiếp tục cải thiện môi trường kinh doanh du lịch, trong đó có du lịch mạo hiểm, giải phóng mọi nguồn lực xã hội và nâng cao năng lực cạnh tranh, bảo đảm điều kiện cho kinh tế du lịch, du lịch mạo hiểm của Tiểu vùng phát triển nhanh, bền vững. Một số lĩnh vực trọng tâm cần tập trung là: Đầu tư; đất đai; xây dựng; thuế; hải quan; lao động; bảo hiểm; khoa học, công nghệ và những lĩnh vực có tác động trực tiếp và gián tiếp đến du lịch nói chung và du lịch mạo hiểm nói riêng; Bốn là Kiểm soát chặt chẽ việc ban hành mới các thủ tục hành chính theo quy định của pháp luật liên quan đến du lịch mạo hiểm; Năm là Công khai, minh bạch tất cả các thủ tục hành chính bằng các hình thức thiết thực và thích hợp; thực hiện thống nhất cách tính chi phí khi giải quyết thủ tục hành chính cho du lịch mạo hiểm; duy trì và cập nhật cơ sở dữ liệu về thủ tục hành chính liên quan đến du lịch mạo hiểm; Sáu là Đa dạng hóa các cách hành chính ngay trong quá trình xây dựng thể chế, tổng kết kinh nghiệm thực tiễn và tăng cường đối thoại giữa Nhà nước với doanh nghiệp và nhà dân liên quan đến du lịch mạo hiểm; mở rộng dân chủ, phát huy vai trò của các tổ chức và chuyên gia tư vấn độc lập trong việc xây dựng thể chế, chuẩn mực quốc gia về thủ tục hành chính; giảm mạnh các thủ tục hành chính hiện hành; công khai các chuẩn mực, các quy định hành chính để nhà dân giám sát việc thực hiện trong quá trình phát triển du lịch mạo hiểm.

2) *Liên kết, hợp tác đầu tư hoàn thiện cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch mạo hiểm.* Mặc dù du lịch mạo hiểm đòi hỏi không cao về tiện nghi cơ sở hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch. Nhưng để thu hút được khách du lịch mạo hiểm đến với 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc thì việc đảm bảo kết nối giao thông với vùng Đông Bắc và trong vùng Đông Bắc phải tốt hơn. Chú trọng tăng cường đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng giao thông, nhất là đường bộ, để có thể tiếp cận và khai thác các khu du lịch, điểm du lịch mạo hiểm mới; hệ thống viễn thông, thông tin liên lạc đạt tiêu chuẩn quốc tế tới và trong các khu du lịch, điểm du lịch mạo hiểm phải tốt; Quan tâm đầu tư, nâng cấp phát triển hệ thống hạ tầng về văn hóa, y tế, giáo dục...; Xây dựng các trung tâm vui chơi, giải trí, mua sắm, nghỉ dưỡng; Phát triển hệ thống khu du lịch mạo hiểm, điểm du lịch mạo hiểm, cơ sở lưu trú du lịch, nhà hàng, cơ sở dịch vụ thông tin, tư vấn du lịch, cơ sở dịch vụ đặt giữ chỗ, đại lý, hướng dẫn, phương tiện và cơ sở dịch vụ phục vụ vận chuyển khách du lịch... đáp ứng tốt và kịp thời yêu cầu của khách du lịch mạo hiểm.

3) *Liên kết, hợp tác xây dựng các thương hiệu và các sản phẩm du lịch mạo hiểm mang bản sắc của mỗi vùng, mỗi địa phương trong Tiểu vùng Du lịch Tây Bắc:* Sự liên kết, hợp tác phát triển du lịch khó hiệu quả vì các địa phương trong

Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc đều có các sản phẩm du lịch mạo hiểm gần giống nhau, như đi bộ, leo núi, trèo đèo, lội suối, vượt thác, thưởng thức ẩm thực dân tộc thiểu số, ngủ nhà sàn, mua thổ cẩm khi về... Nhưng khi triển khai kế hoạch liên kết, hợp tác phát triển du lịch mạo hiểm, mỗi tỉnh cần lựa chọn những nét đặc thù của địa phương, tạo sản phẩm du lịch và quảng bá trong khuôn khổ chung của toàn Tiểu vùng. Tuy cùng là vùng cao, cùng là loại hình du lịch mạo hiểm, nhưng các hoạt động du lịch mạo hiểm của Thác Bản Giốc, Hồ Ba Bể cần khác với Sa Pa và cũng không giống với cao nguyên đá Đồi Văn. Mỗi tỉnh cần tìm ra lợi thế riêng, tạo sản phẩm riêng về du lịch mạo hiểm là vấn đề quan trọng để phát huy thế mạnh của liên kết vùng; đồng thời tạo chuỗi sản phẩm du lịch mạo hiểm gắn kết với nhau của toàn Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc.

4) *Liên kết, hợp tác xây dựng chiến lược quảng bá, xúc tiến du lịch mạo hiểm cho toàn Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc phù hợp từng giai đoạn:* Trước đây, quảng bá du lịch mạo hiểm ở từng địa phương trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc thường tự phát, nhưng khi thực hiện liên kết, hợp tác, được sự giúp đỡ bên ngoài liên kết và sự nỗ lực của các bên tham gia liên kết, hợp tác phát triển du lịch mạo hiểm, cả 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc sẽ thuận lợi trong xây dựng logo, trang website riêng bằng tiếng Việt và tiếng Anh và tổ chức tham gia nhiều hội chợ quốc tế... Nhờ quảng bá chung nên các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch sẽ giảm chi phí và đạt hiệu quả trong quảng bá, xúc tiến. Ngoài việc các tỉnh trong Tiểu vùng chú trọng đầu tư nghiên cứu thị trường du lịch mạo hiểm riêng, nên thực hiện tích hợp kết quả và có chương trình xúc tiến điểm đến du lịch mạo hiểm chung trực tuyến cho cả Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc, trong bối cảnh còn đang giãn cách xã hội do đại dịch COVID-19 và sau này qua đại dịch hoặc trở lại trạng thái bình thường mới, sẽ tham gia trực tiếp tại các sự kiện, hội chợ chuyên ngành du lịch trong nước và quốc tế. Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc nên tổ chức các sự kiện, diễn đàn phát triển du lịch mạo hiểm Đông Bắc thu hút khách du lịch mạo hiểm, các nhà đầu tư du lịch mạo hiểm, các doanh nghiệp kinh doanh du lịch mạo hiểm đến với Đông Bắc...

5) *Liên kết, hợp tác đầu tư xây dựng hợp phần quy hoạch các điểm, tuyến du lịch mạo hiểm của mỗi tỉnh và toàn Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc:* Cần tìm ra vẻ đẹp, bản sắc riêng của mỗi địa phương để xây dựng thế mạnh liên kết, hợp tác phát triển du lịch mạo hiểm. Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc có nhiều dân tộc sinh sống, khi xây dựng các tours, điểm, tuyến du lịch mạo hiểm, mỗi tỉnh cần lựa chọn một, hai dân tộc có bản sắc riêng để xây dựng. Các điểm du lịch mạo hiểm cần được quy hoạch thống nhất, không xây dựng tràn lan, tránh trùng lặp về sản phẩm du lịch mạo hiểm để không gây nhàm chán cho khách du lịch mạo hiểm nói riêng và khách du lịch nói chung. Trong mỗi khu du lịch cần phát huy giá trị tài nguyên du lịch riêng, sắc thái riêng của từng địa phương để xây dựng sản phẩm du lịch mạo hiểm mang tính đặc thù. Tạo điều kiện cho cộng đồng dân cư địa phương tham gia cung cấp dịch vụ du lịch như dịch vụ ăn uống, các loại hình lưu trú mang tính chất sinh thái cộng đồng cao cấp hoặc mang tính đặc trưng cho tính chất khu vực như lâu đài đá, nhà nghỉ trên núi, bên thác, bên hồ...

6) *Liên kết các doanh nghiệp kinh doanh du lịch mạo hiểm trong và ngoài Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc:* Các doanh nghiệp dịch vụ du lịch chủ yếu là tham gia trong các sự kiện du lịch như tham gia hội chợ, trưng bày sản phẩm, giới thiệu tuyến du lịch Đông Bắc. Trong những năm gần đây, một số địa phương ở Đông Bắc và các công ty lữ hành như Hanoitourist, Saigontourist, Viettravel... đã ký các biên bản cam kết xúc tiến sản phẩm du lịch ở Đông Bắc. Để nâng cao hiệu quả liên kết, hợp tác phát triển du lịch mạo hiểm Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc cần xác định đúng vai trò của mỗi doanh nghiệp trong thực hiện liên kết phát triển du lịch mạo hiểm. Doanh nghiệp du lịch địa phương là chủ thể xây dựng và phát triển cơ sở vật chất, cung cấp nguồn nhân lực cho du lịch mạo hiểm và cung cấp dịch vụ du lịch mạo hiểm; các doanh nghiệp lữ hành đóng vai trò chủ lực trong việc xây dựng và thực hiện các sản phẩm liên kết, hình thành các tour, tuyến du lịch mạo hiểm. Vì vậy cần liên kết chặt chẽ các doanh nghiệp liên quan với nhau trong hoạt động liên kết, hợp tác phát triển du lịch mạo hiểm của toàn Tiểu vùng Du lịch. Để phát huy vai trò của doanh nghiệp trong liên kết cần có đại diện của Hiệp hội Du lịch, Hiệp hội Lữ hành và các doanh nghiệp du lịch, kể cả các doanh nghiệp ngoài Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc, tham gia điều phối liên kết, hợp tác phát triển du lịch mạo hiểm của Tiểu vùng và các trung tâm của Tiểu vùng, phát huy vai trò doanh nghiệp trong tư vấn xây dựng chính sách du lịch mạo hiểm. Sự tham gia của doanh nghiệp cần ngay từ khi hoạch định chính sách, xây dựng các chương trình, đề án liên kết, hợp tác phát triển du lịch mạo hiểm và trong tổ chức thực hiện các hoạt động cụ thể như xây dựng sản phẩm du lịch mạo hiểm, xúc tiến quảng bá du lịch mạo hiểm, đào tạo nguồn nhân lực du lịch chung, trong đó có nguồn nhân lực du lịch mạo hiểm, nhất là lực lượng hướng dẫn viên, lực lượng cứu hộ trong du lịch mạo hiểm.

7) *Phối hợp giữa cơ quan tham mưu quản lý nhà nước về du lịch, về văn hóa ở các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc với doanh nghiệp kinh doanh du lịch mạo hiểm để xây dựng sản phẩm du lịch mạo hiểm đặc trưng và quảng bá xúc tiến du lịch mạo hiểm:* Các cơ quan tham mưu quản lý nhà nước về du lịch, về văn hóa các cấp (sở, phòng) tại mỗi địa phương phối hợp chặt chẽ cùng các doanh nghiệp đầu tư, kinh doanh du lịch mạo hiểm, hỗ trợ cùng các doanh nghiệp quảng bá, xúc tiến, hỗ trợ cho cộng đồng dân cư địa phương tham gia triển khai cùng doanh nghiệp trên các tuyến du lịch mạo hiểm, ở từng điểm du lịch mạo hiểm, tạo điều kiện tốt nhất để các đơn vị cung cấp dịch vụ trên tuyến, đáp ứng yêu cầu của chương trình du lịch mạo hiểm. Ban hành các chính sách khuyến khích doanh nghiệp đầu tư, kinh doanh du lịch mạo hiểm đẩy mạnh việc quảng bá, phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm, đặc biệt là các sản phẩm mới, đặc thù của toàn Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc.

8) *Liên kết, hợp tác đào tạo, phát triển nguồn nhân lực du lịch, ưu tiên đào tạo phát triển nguồn nhân lực du lịch mạo hiểm, đủ số lượng, đảm bảo chất lượng và hợp lý về cơ cấu:* Một là Các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc cần có chính sách ưu đãi nhằm tạo ra đội ngũ nhân lực chất lượng cao; Hai là Có chính sách, cơ chế đủ sức hút các nhà khoa học tài năng, tâm huyết, những người tốt nghiệp giáo dục đại học du lịch, giáo dục nghề nghiệp du lịch có bằng đại học, cao

đăng loại giỏi về công tác tại các tỉnh vùng Đông Bắc; Ba là đào tạo nguồn nhân lực cho phát triển du lịch mạo hiểm của Tiểu vùng Du lịch, chú trọng tập huấn nâng cao kiến thức chuyên môn, ý thức chấp hành pháp luật về chất lượng sản phẩm du lịch mạo hiểm cho cá nhân và tổ chức cung ứng dịch vụ du lịch mạo hiểm; Bốn là Đào tạo, bố trí đội ngũ nhân lực đủ năng lực, trình độ quản lý, kiểm soát chất lượng sản phẩm du lịch mạo hiểm theo chuẩn, cả trước, trong và sau quá trình cung ứng dịch vụ du lịch mạo hiểm cho khách với cơ chế phù hợp để đảm bảo hoạt động giám sát có hiệu quả.

9) *Các giải pháp hỗ trợ khác:* Một là Hỗ trợ, khuyến khích thành lập các tổ chức độc lập giám sát và cấp giấy chứng nhận cho các doanh nghiệp: như chứng nhận cơ sở lưu trú xanh ASEAN, Bông Sen xanh Việt Nam, tiêu chuẩn ISO 14001; Tiêu chuẩn nhà ở có phòng ở cho khách du lịch thuê ...; Hai là Đào tạo, tập huấn, chỉ định và quản lý các hoạt động của hệ thống người đánh giá, phòng kiểm nghiệm, tổ chức cấp giấy chứng nhận; Ba là Đào tạo, huấn luyện đội ngũ lao động du lịch mạo hiểm có đủ sức khỏe, trình độ chuyên môn, năng lực quản lý chỉ đạo cung ứng và phân phối sản phẩm du lịch mạo hiểm; Bốn là Ứng dụng công nghệ thông tin để số hóa hoạt động du lịch mạo hiểm của Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc, cải thiện sự liên kết, hợp tác giữa các thành viên trong phát triển du lịch mạo hiểm của Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc; Năm là Bố trí nguồn vốn để thực hiện các dự án phát triển giao thông, thông tin liên lạc có tính chất động lực phát triển vùng nhằm tạo sự liên kết về không gian giữa các điểm du lịch mạo hiểm chính trên địa bàn Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc.

3.3. Một số kiến nghị với các cấp có thẩm quyền về phát triển loại hình du lịch mạo hiểm Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc

a. *Kiến nghị Chính phủ:* Một là Chính phủ xem xét ban hành những chính sách ưu đãi, tạo điều kiện thuận lợi cho hợp tác đầu tư xây dựng các khu du lịch mạo hiểm, điểm du lịch mạo hiểm và sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch mạo hiểm với các doanh nghiệp trong nước đủ năng lực liên kết đầu tư. Hai là Hoàn thiện các chính sách, cơ chế phát triển du lịch mạo hiểm phù hợp với thông lệ quốc tế và xu thế hội nhập quốc tế, tạo điều kiện thuận lợi cho đầu tư, đẩy mạnh khai thác, kinh doanh loại hình du lịch mạo hiểm ở Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc theo hướng bền vững, đảm bảo an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội. Điều này sẽ giúp phát huy thế mạnh và tiềm năng về du lịch mạo hiểm của các địa phương trong phát triển du lịch mạo hiểm của các tỉnh Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc.

b. *Kiến nghị Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, trực tiếp là Tổng cục Du lịch:* Một là Làm việc với các bộ, ngành liên quan để thành lập Hiệp hội du lịch mạo hiểm Việt Nam nhằm tăng cường liên kết, hợp tác phát triển loại hình du lịch mạo hiểm cả nước nói chung và giữa 3 tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Kạn và các tỉnh trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc nói riêng; Hai là Đẩy mạnh nghiên cứu thị trường du lịch mạo hiểm, ứng dụng các công nghệ hiện đại vào việc khai thác và quản lý du lịch mạo hiểm, trong đó có du lịch mạo hiểm Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc; Ba là Xây dựng và ban hành những quy định, cụ thể bằng các tiêu chuẩn

cơ bản đối với loại hình du lịch mạo hiểm để quản lý nhà nước; Bốn là Chỉ đạo Hiệp hội Du lịch, Hiệp hội Lữ hành phối hợp và giúp đỡ các doanh nghiệp trong nước trong việc tổ chức các sự kiện du lịch mạo hiểm; Năm là Yêu cầu các cơ sở giáo dục trực thuộc Bộ và đề nghị Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội chỉ đạo các cơ sở giáo dục đại học và giáo dục nghề nghiệp đưa chuyên ngành đào tạo du lịch mạo hiểm vào chương trình đào tạo ngành du lịch; Sáu là đề nghị các tỉnh và thành phố, trong đó có các tỉnh Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc, chú trọng quản lý và phát triển du lịch mạo hiểm của địa phương. Giáo dục du lịch cộng đồng trong phát triển du lịch mạo hiểm; Đề nghị Bảo hiểm xã hội Việt Nam quy định mức bảo hiểm mới phù hợp với xu hướng mới của loại hình du lịch mạo hiểm.

c. Kiến nghị các tỉnh thuộc Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc: Một là Định hướng thích hợp cho việc phát triển du lịch mạo hiểm ở các địa phương trong Tiểu vùng Du lịch theo hướng bền vững gắn liền việc bảo vệ môi trường, đảm bảo an toàn cho du khách và giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa của các dân tộc trên địa bàn, nâng cao hiệu quả hoạt động và đóng góp kinh tế của du lịch mạo hiểm cho địa phương và phát triển sinh kế bền vững thông qua du lịch mạo hiểm cho cộng đồng dân cư địa phương, bảo vệ an toàn, an ninh, chủ quyền quốc gia và bảo vệ quyền và trách nhiệm của khách du lịch mạo hiểm theo quy định của pháp luật; Hai là Liên kết giữa các địa phương trong Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc để đẩy mạnh phát triển du lịch mạo hiểm thông qua Ban Chỉ đạo phát triển du lịch mạo hiểm Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc để phối kết hợp các hoạt động phát triển du lịch mạo hiểm của các tỉnh. Ban Chỉ đạo hoạt động theo cơ chế luân phiên, do một lãnh đạo UBND tỉnh là trưởng ban; Ba là liên kết trong tiểu vùng và với địa phương ngoài Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc, với các tổ chức quốc tế tạo nên những sản phẩm du lịch mạo hiểm phong phú và đa dạng; Bốn là Phối hợp tổ chức các chương trình xúc tiến quảng bá thương hiệu du lịch mạo hiểm của Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc; Năm là Hợp tác trong Tiểu vùng Đông Bắc và với các tiểu vùng, vùng du lịch khác, các tổ chức quốc tế để tổ chức đào tạo nguồn nhân lực cho loại hình du lịch mạo hiểm của Tiểu vùng Du lịch Đông Bắc./.

Tài liệu tham khảo

Tiếng Việt

- 1) Báo cáo du lịch mạo hiểm theo yêu cầu của Công văn số 137/CV-VDL ngày 22/7/2021 của Viện Nghiên cứu Phát triển du lịch về việc hỗ trợ cung cấp thông tin thực hiện nhiệm vụ “Phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm vùng Đông Bắc”, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Hà Giang, Bắc Cạn, Cao Bằng, 2021.
- 2) Báo cáo hàng năm về công tác du lịch của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch các tỉnh thuộc Tiểu vùng du lịch Đông Bắc (từ năm 2015 đến năm 2019).
- 3) Các báo cáo chuyên đề: Đề xuất giải pháp phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm tỉnh Cao Bằng, của TS. Hồ Trung Thành, Vụ Lữ hành, Tổng cục Du lịch,

2021; Hiện trạng và xu hướng phát triển loại hình du lịch mạo hiểm tại Việt Nam và Tiểu vùng Đông Bắc, của TS. Vũ Nam, Vụ Thị trường, Tổng cục Du lịch; Báo cáo chuyên đề Phân tích, đánh giá nhu cầu thị trường về sản phẩm du lịch mạo hiểm tại tiểu vùng Đông Bắc Việt Nam của Nguyễn Văn Gia.

- 4) “Du lịch Hà Giang - Tiềm năng, cơ hội trong tiến trình hội nhập và phát triển”, Nguyễn Văn Quang, Tạp chí Du lịch Hà Giang, 2013.
- 5) Kỷ yếu Hội thảo “Xây dựng cơ chế, chính sách đặc thù nhằm phát triển du lịch vùng Tây Bắc”, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội, 2015
- 6) Tìm hiểu điều kiện phát triển loại hình du lịch mạo hiểm ở Hà Giang, Trần Thị Kim Trang, Khóa luận tốt nghiệp ngành Văn hóa - Du lịch trường Đại học Dân lập Hải Phòng, 2015.
- 7) Từ điển mở Wikipedia, Truy cập lúc 8 giờ 30 phút ngày 12 tháng 9 năm 2021.

Tiếng Anh

- 8) Maria Haneghan, Teagasc (2006), “Adventure Tourism Fact Sheet No.55”.
- 9) The Adventure Travel Trade Association (2009 - 2015), “Adventure Tourism Development Index Report © 2009 - 2015”.
- 10) The Adventure Travel Trade Association (2010), “Adventure Tourism Market Report © 2010”.
- 11) The Economic Planning Group of Canada Halifax (2005), “A Guide to Starting and Operating an Adventure Tourism Bussiness in Nova Scotia”.

TIỀM NĂNG, THỰC TRẠNG, ĐỊNH HƯỚNG, GIẢI PHÁP VÀ MỘT SỐ KIẾN NGHỊ PHÁT TRIỂN DU LỊCH MẠO HIỂM TẠI TỈNH BẮC KẠN

Nguyễn Tuấn Linh

Phó chủ tịch Hiệp hội Du lịch tỉnh Bắc Kạn

1. MỞ ĐẦU

Trong giai đoạn hiện nay, du lịch đem lại nhiều lợi ích cho nền kinh tế, luôn được quan tâm phát triển ở các quốc gia, vùng lãnh thổ. Với tài nguyên thiên nhiên sẵn có và những giá trị văn hóa truyền thống đậm đà bản sắc dân tộc cùng với nhu cầu khám phá, trải nghiệm ngày càng cao của khách du lịch, thì việc đầu tư phát triển du lịch, trong đó có du lịch mạo hiểm là xu hướng tất yếu. Tuy nhiên việc khai thác các nguồn tài nguyên đó, đôi khi ở nhiều địa phương còn chưa hợp lý, còn tồn tại những tác động không tốt tới môi trường. Do vậy, việc phát triển du lịch phải gắn liền với bảo vệ môi trường, phát triển phải đi theo hướng bền vững.

Như chúng ta đã biết, đặc trưng của hoạt động du lịch là tính độc đáo, đặc sắc, mới lạ... từ đó tạo nên sự hấp dẫn, thu hút du khách. Tính độc đáo, đặc sắc, mới lạ có thể là dựa vào tài nguyên du lịch, có thể là ở cách thức thực hiện tour hoặc tạo ra sản phẩm mới gắn với điểm đến,... Xu hướng hiện nay, du khách ngày càng muốn tham gia vào nhiều loại hình du lịch mới lạ, có thể chỉ là mới lạ ở cách thức tổ chức tour. Trên cơ sở một loại hình du lịch đã có, dựa vào những đặc điểm riêng của tài nguyên du lịch tại một địa phương, một loại hình du lịch mới có thể nảy sinh, trước hết phục vụ cho một đối tượng khách nhất định, sau đó dần được biết đến và được áp dụng rộng rãi - Du lịch mạo hiểm là một trường hợp như vậy.

Có khá nhiều loại hình du lịch mạo hiểm, như: Khám phá hang động; leo núi, vượt thác; băng rừng; bơi thuyền;... Để tổ chức các tour du lịch mạo hiểm đòi hỏi tính chuyên nghiệp cao, đảm bảo sự an toàn của du khách. Du lịch mạo hiểm nhằm mục đích để du khách khám phá thiên nhiên, khám phá sức mạnh của bản thân, vượt qua mọi thử thách, hấp dẫn, dẻo dai và đầy lôi cuốn, các tour du lịch mạo hiểm đang trở thành một loại hình du lịch được đa số du khách trong và ngoài nước ưa chuộng.

Bắc Kạn là một tỉnh Miền núi nằm ở trung tâm vùng Đông Bắc của Việt Nam, một trong những địa danh được truyền tụng là “*Thủ đô gió ngàn – Thủ đô kháng chiến*”. Bắc Kạn có nguồn tài nguyên du lịch phong phú, trong đó nổi bật là Vườn quốc gia Ba Bể. Vườn quốc gia Ba Bể được công nhận là Vườn di sản ASEAN (2004), năm 2011 được công nhận là khu Ramsar (vùng đất ngập nước có tầm quan trọng quốc tế) và là danh lam thắng cảnh được xếp hạng “Di tích quốc gia đặc biệt” vào năm 2012 theo Quyết định 1419/QĐ-TTg ngày 27/9/2012 của Thủ tướng Chính phủ. Trung tâm vườn quốc gia Ba Bể có hồ Ba Bể, hồ được công nhận là một trong top 20 hồ nước ngọt tự nhiên đẹp của thế giới cần được bảo vệ (Hội nghị Hồ nước ngọt thế giới, tổ chức tại Mỹ năm 1995). Toàn bộ khu vực này có tính đa

dạng sinh học và hiếm trở, hệ thống rừng nguyên sinh trên núi đá vôi, cảnh quan thiên nhiên tuyệt đẹp với những hệ thống sông, hồ, hang, động phong phú đa dạng và phức tạp, rất hấp dẫn đối với những người yêu thiên nhiên và ưa mạo hiểm. Đó là những lợi thế rất rõ ràng và mang tính chất riêng của Bắc Kạn, nếu chúng ta biến được những giá trị này thành các sản phẩm du lịch với sức hấp dẫn cao, đặc biệt là du lịch mạo hiểm. Mặt khác, Bắc Kạn nằm trên trục hành lang phát triển du lịch khu vực Đông Bắc Việt Nam và là một trong những định hướng phát triển Ba Bể thành Khu du lịch quốc gia. Trước thực tế đó, việc thúc đẩy phát triển du lịch trong đó có du lịch mạo hiểm đang là trách nhiệm cũng như thách thức đối với các cấp, các ngành nói riêng cũng như người dân Bắc Kạn nói chung.

II. TIỀM NĂNG DU LỊCH MẠO HIỂM BA BỂ - BẮC KẠN

Vườn quốc gia này cách thành phố Bắc Kạn 50 km và Hà Nội 250 km về phía bắc, thuộc địa bàn huyện Ba Bể, tỉnh Bắc Kạn. Những nghiên cứu khoa học khẳng định đây là khu vực giàu có về đa dạng sinh học, có nhiều nét đặc trưng của hệ sinh thái điển hình rừng thường xanh trên núi đá vôi và hồ trên núi, rừng thường xanh đất thấp.

Trung tâm của vườn là hồ Ba Bể với chiều dài tới 8 km và chiều rộng 800 m, sâu khoảng 20 đến 30m. Nằm trên độ cao 178 m so với mặt nước biển, diện tích mặt hồ khoảng 500ha, được bao bọc bởi những dãy núi đá vôi gắn liền với dòng sông Năng và hệ thống hang động, thác nước thiên nhiên kỳ vĩ trở thành khu danh lam thắng cảnh nổi tiếng ở khu vực miền núi phía Bắc.

Thác Đầu Đẳng dài 2 km, nằm trên dòng sông Năng là nơi tiếp giáp giữa Bắc Kạn với tỉnh Tuyên Quang. Thác Đầu Đẳng nằm giữa hai dãy núi đá vôi, có độ dốc lớn, là nơi con sông Năng bị chặn lại bởi những tảng đá lớn, nhỏ xếp chồng lên nhau với độ dốc chừng 500m, tạo thành một thác nước ngoạn mục kỳ vĩ, hoà với phong cảnh rừng nguyên sinh tạo ra một ấn tượng khó quên.

Động Puông nằm trên dòng sông Năng khi con sông chảy xuyên qua núi Lũng Nham tạo thành, động dài khoảng 200m, qua khỏi động, hai bên bờ sông là các bãi bồi rộng mênh mông bị chắn giữa những bờ vách đứng cao hàng trăm mét. Thuyền nhỏ luồn trong động Puông chập chờn trong ánh sáng mờ ảo, những thạch nhũ hình thù kỳ lạ hiện lên trước cửa động. Trong động có đàn dơi hàng chục vạn con sinh sống và trú ngụ.

Thác Tát Mạ được hình thành tự nhiên trên lưu vực suối Bản Duồng, bắt nguồn từ một đỉnh núi cách đó khoảng 10km, chảy qua thôn Nà Lườm, Nà Cọ kết hợp với 2 con suối Tàng Na và Bản Mán tại trung tâm xã rồi chảy ra hợp lưu với sông Tà Lèng chảy về Hồ Ba Bể và có nhiệm vụ cung cấp nước sinh hoạt, sản xuất cho nhân dân trong vùng, tạo nên một vẻ đẹp đặc trưng của vùng nông thôn miền núi. Thác là một dòng chảy lớn, dọc theo núi đá có độ dốc cao, phân thành nhiều tầng, tầng cao nhất khoảng 40m. Do chênh lệch về độ cao nên thác Tát Mạ trông rất hùng vĩ, dòng nước trắng xóa chảy ào ào như một dải lụa mềm mại tung bọt như lớp sương mờ trên nền xanh của cây rừng, tạo thành âm thanh vang vọng núi rừng.

Dòng thác chảy trên nền đá xanh bền vững được bao bọc bởi khu rừng bán nguyên sinh tạo cho thác một vẻ đẹp nguyên sơ.

Hang lửa Thảm Phầy "*Son Đoòng của Việt Bắc*" thuộc địa phận thôn Nà Slải, cách trung tâm xã Hoàng Trĩ (huyện Ba Bể, tỉnh Bắc Kạn) khoảng độ 2km. Suốt chặng đường tìm tới Thảm Phầy, du khách có cơ hội chiêm ngưỡng cảnh sắc thiên nhiên. Từ cửa hang xuống sâu khoảng độ 20m, bắt gặp dòng suối chảy róc rách, trong vắt giữa không gian sâu hun hút, âm thanh đầy sự bí hiểm. Những khối thạch đá đủ hình dạng cùng với nhũ trắng, vàng lấp lánh tỏa ra một ánh sáng đầy vẻ ma mị. Nhiều chỗ còn xuất hiện những mạch nước, nước nhỏ từ vách hang xuống mát lạnh. Vẻ đẹp ảo diệu của những thạch nhũ làm cho du khách bước vào hang cứ ngỡ ở nơi nào đó của vũ trụ. Đi sâu vào bên trong của hang, sẽ nhìn thấy hai nhánh động, hướng bên trái ăn sâu vào sườn núi, hướng bên phải có mực nước sâu. Càng đi sâu, không khí lạnh lại "bám riết" vào da thịt, cảm giác lạnh tê tái len lỏi trong từng tế bào. Những dải thạch nhũ cũng bắt đầu xuất hiện nhiều hơn, chẳng khác gì kỳ quan. Nhiều người đặt chân đến Thảm Phầy đều chung một cảm nhận là nơi đây như 'người anh em song sinh' của Sơn Đoòng vậy. Bởi Thảm Phầy cũng có bờ đá đẹp mắt tạo thành lối đi vào hang, vòm cao rộng là 'mái nhà' của đàn dơi, bên dưới có dòng suối trong chảy qua cùng nhiều loại thực vật tươi tốt đang sinh sống. Ngoài ra, còn rất nhiều hang, động, thác nước....

II. THỰC TRẠNG

1. Ưu điểm

- **Vị trí địa lý:** Bắc Kạn có vị trí khá thuận lợi để phát triển du lịch miền núi: phía Bắc giáp tỉnh Cao Bằng, phía Đông giáp Lạng Sơn, phía Nam giáp Thái Nguyên và phía Tây giáp tỉnh Tuyên Quang.

Vườn quốc gia Ba Bể thuộc huyện Ba Bể, tỉnh Bắc Kạn, cách thành phố Bắc Kạn khoảng 70km; cách thủ đô Hà Nội khoảng 250km về phía Nam, cách thành phố Cao Bằng 135km, thác Bản Giốc (Cao Bằng) khoảng 210km về phía Bắc; cách thành phố Lạng Sơn 235km về phía Đông; cách Na Hang – Tuyên Quang 50km về phía Tây. Có thể khẳng định rằng, Ba Bể có một vị trí thuận lợi để phát triển du lịch, đón khách du lịch quốc tế và nội địa khởi hành từ Hà Nội và đặc biệt là có thể kết nối với các tuyến điểm du lịch khác trong hầu khắp các tỉnh của khu vực Đông Bắc như: Lao Cai, Hà Giang, Cao Bằng, Lạng Sơn, Quảng Ninh, Thái Nguyên... để tạo nên các sản phẩm du lịch miền núi độc đáo.

- **Tài nguyên du lịch tự nhiên:** Ba Bể được thiên nhiên ưu ái ban tặng nhiều danh lam thắng cảnh, như: Vườn quốc gia Ba Bể với thảm thực vật phong phú với hệ thống rừng nguyên sinh; các dãy núi đá vôi với hệ thống hang, động (động Puông, động Hua Mạ, động Nả Phồng, hang Thảm Phầy...), thác nước (thác Đầu Đẳng, thác Tát Mạ...) vô cùng kỳ bí và đặc sắc; hồ nước ngọt tự nhiên sâu 20m – 30m, rộng 500ha trên núi đá vôi cao 178m so với mực nước biển; các bản nhà sàn của đồng bào dân tộc thiểu số Tày, Mông, Dao, Nùng ... ven hồ và sông Lèn, sông Năng; những bãi bồi rộng mênh mông dưới vách núi cao hàng trăm mét...

2. Hạn chế

- Nhu cầu đầu tư cho phát triển du lịch tại Bắc Kạn là rất lớn trong khi đó nguồn vốn dành cho đầu tư phát triển du lịch còn hạn chế.

- Hệ thống cơ sở hạ tầng tiếp cận thực tế các khu, điểm du lịch trên địa bàn tỉnh chất lượng thấp, chưa đồng bộ, chưa kết nối thành mạng lưới; hệ thống nhà hàng, khách sạn, khu vui chơi giải trí, thương mại, dịch vụ... còn thiếu.

- Phương tiện vận chuyển du khách trong khu du lịch chưa đảm bảo, kém chất lượng và chưa chặt chẽ trong quản lý; thuyền vận chuyển khách du lịch tại khu du lịch Ba Bể số lượng nhiều nhưng chất lượng kém

- Hệ thống cơ sở vật chất kỹ thuật, cơ sở lưu trú và dịch vụ du lịch có số lượng phát triển khá nhanh nhưng đa số quy mô nhỏ, chưa đồng bộ, vận hành chưa chuyên nghiệp, thiếu các cơ sở phục vụ du lịch chất lượng cao.

- Sự gắn kết giữa doanh nghiệp và cơ quan quản lý nhà nước về du lịch và cộng đồng địa phương chưa chặt chẽ; các doanh nghiệp của tỉnh kinh doanh trong lĩnh vực du lịch quy mô nhỏ, mang tính tự phát chưa có nhiều kinh nghiệm về du lịch.

- Sản phẩm du lịch còn nghèo nàn, đơn điệu, chưa xây dựng được sản phẩm du lịch đặc trưng riêng của tỉnh; dịch vụ kém phát triển, thiếu các dịch vụ hỗ trợ phục vụ du lịch; chất lượng dịch vụ thấp. Các tuyến, điểm du lịch chưa hoàn chỉnh và không mang tính độc đáo, đặc thù riêng cho tỉnh. Lượng khách du lịch đến Bắc Kạn hàng năm có tăng nhưng thấp hơn mức tăng trưởng chung cả nước, thời gian lưu lại của khách du lịch ngắn. Cơ cấu dịch vụ chưa cân đối, cụ thể là thiếu các điểm vui chơi, trải nghiệm nên thời gian lưu trú của du khách ngắn và chi tiêu thấp...

- Nguồn nhân lực du lịch còn thiếu về số lượng và yếu về chất lượng; thiếu đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý và đội ngũ cán bộ quản trị; thiếu đội ngũ doanh nhân giỏi, thiếu hướng dẫn viên du lịch chuyên nghiệp; chuyên môn, nghiệp vụ, khả năng ngoại ngữ, khả năng ứng xử của đội ngũ nhân viên du lịch tại doanh nghiệp nhìn chung còn yếu, đa số chưa được đào tạo (70%).

- Công tác quảng bá, xúc tiến chưa được thường xuyên, liên tục; chưa kịp thời đổi mới, áp dụng công nghệ thông tin trong quảng bá, xúc tiến còn yếu; hình thức quảng bá chưa phong phú. Kinh phí đầu tư cho hoạt động quảng bá chưa đáp ứng yêu cầu.

- Vấn đề xử lý rác thải tại các khu du lịch chưa thực sự được quan tâm giải quyết có hiệu quả; môi trường xã hội chưa đảm bảo tính bền vững; tính mùa vụ trong phát triển du lịch còn cao.

3. Các loại hình du lịch mạo hiểm đã thực hiện, nhưng mang tính tự phát và chưa đảm bảo yêu cầu.

3.1. Du lịch mạo hiểm trượt thác Tát Mạ

Xuất phát từ hang Hua Mạ, thì trước khi đến hang, cách hang khoảng tầm 800 mét là một ngã ba với lối rẽ bên tay phải vào xã Hoàng Trĩ (tay trái rẽ về hang Hua Mạ). Thác Tát Mạ (hay còn gọi là thác Bạc) nằm ở xã này, cách ngã ba khoảng 4km. Nhìn từ xa, thác Tát Mạ nằm trên một sườn núi phía sau một bản nhỏ nằm giữa những hàng chuối xanh ngắt. Đường lên thác Tát Mạ là đường ven rừng, băng qua nhiều bản làng, ruộng vườn của người Dao, người Tày, đường leo lên thác có bậc thang nhưng cũng có đoạn phải lội qua suối (rất mạo hiểm). Quang cảnh rất đẹp, không chỉ đắm mình trong khung cảnh vùng nông thôn yên bình mà còn có thể trâm mình vào dòng nước mát rượi ở các khu vực hạ lưu, sau khi thỏa thuê vẫy vùng thì trèo lên các phiến đá rộng nằm nghỉ, thưởng ngoạn phong cảnh. Xung quanh thác có nhiều điểm rộng rợp bóng cây xanh, là nơi thích hợp để ngồi nướng gà, trò chuyện, trải nghiệm cuộc sống giữa thiên nhiên trong lành. Hiện tại, Ba Bê mới chỉ dừng lại ở mức đưa du khách đến chân thác tham quan, chụp ảnh, chưa có dịch vụ hướng dẫn du khách trải nghiệm, khám phá và các dịch vụ phụ trợ khác. Có thể tổ chức tour đi xe đạp địa hình vào thác, xuất phát từ động Hua Mạ đi 4km đến thác, khám phá cảnh đẹp, tắm dưới thác. Hoặc có thể thiết kế hệ thống máng trượt phục vụ nhu cầu trải nghiệm “Trượt thác” cho du khách ưa mạo hiểm.

3.2. Du lịch mạo hiểm Động Puông - thác Dầu Đăng

Thác Đầu Đẳng được hình thành từ dòng sông Năng, cách trung tâm thị trấn Chợ Rã, khoảng 16km. Dòng nước len lỏi dưới núi đá vôi Lũng Nham và tạo thành động Puông. Khi chảy đến bản Hua Tạng thuộc xã Nam Mẫu thì gặp hàng trăm tảng đá lớn nhỏ chặn lại. Địa hình ở vị trí này có độ dốc khoảng chừng 500m, vì thế mới tạo nên dòng thác Đầu Đẳng hùng vĩ và vô cùng ấn tượng như ngày nay.

Toàn bộ nước của thác đổ xuống hẻm con sông Năng, luồn qua những tảng đá vôi lớn xếp chồng nhau. Do đó thác được chia thành 3 đoạn: đoạn đầu tiên nước từ trên cao xối rất mạnh và khá khúc khuỷu. Đoạn thứ hai dòng nước đã bị chia rẽ thành hai. Đến đoạn thứ ba chảy êm đềm hơn tạo nên vẻ đẹp mộng mơ cuốn hút du khách tham gia tour du lịch hồ Ba Bể.

Đứng ngắm nhìn từ bên dưới thác, nước tung bọt trắng xóa tạo nên hình ảnh lấp lánh tuyệt đẹp. Đặc biệt vào ngày thời tiết đẹp, ánh nắng chiếu xuống khiến cho những bọt nước trở nên lấp lánh trông giống viên kim cương được cất giấu dưới dòng thác. Vẻ đẹp có chút hoang dại, có chút huyền ảo làm cho khách du lịch Bắc Kạn không khỏi ngỡ ngàng.

Bao quanh thác là núi rừng bạt ngàn, xanh tươi nên khí hậu rất trong lành. Cây cối len lỏi mọc lên giữa núi đá tạo nên sức sống mãnh liệt khó tin mà bạn không có thể thấy ở bất cứ đâu.

Hiện tại, đã có tour du lịch mạo hiểm thác Đầu Đẳng, nhưng còn quá nghèo nàn về dịch vụ, du khách đến chỉ tham quan, chụp ảnh, chưa có dịch vụ hướng dẫn trải nghiệm, và chưa có đủ điều kiện đảm bảo an toàn cho du khách. Cần đầu tư để khai thác.

Thác Dầu Đăng

3.4. Thuyền Kayak trên hồ Ba Bể

Tour du lịch mạo hiểm này còn mang tính tự phát của các cơ sở kinh doanh Homestay tại Ba Bể, chưa có sự đầu tư cụ thể thành tour có đầy đủ điều kiện đảm bảo an toàn cho du khách.

4. Các loại hình du lịch mạo hiểm có tiềm năng phát triển trong tương lai

4.1. Du lịch mạo hiểm hang Thẩm Phây

Từ bãi đỗ ô tô (bản Nà Slài) vào hang là quãng đường đi bộ dài 2km đường mòn ven theo dòng suối, vượt qua các cánh rừng nguyên sinh, lội qua dòng suối, leo lên 20m lưng trùng núi là miệng hang Thẳm Phầy, từ cửa hang đi xuống theo các bậc đá là lòng hang, lòng hang là dòng nước ngầm chảy từ bên kia dãy núi qua (độ sâu trung bình 0,8m, cao 30m), hang dài trên 5km, đi vào 2 km, hang chia làm 2 nhánh, trần hang là vô vàn nhũ đá đủ hình thù và màu sắc đẹp lung linh, thời gian khám phá hang Thẳm Phầy không 5 giờ đồng hồ.

Hiện tại, Cty. TNHH Du lịch Phiêu lưu cùng Mr. Linh đang lập dự án khai thác tour du lịch mạo hiểm hang Thẳm Phầy với lộ trình xuất phát từ hồ Ba Bể - hang Thẳm Phầy – Bản nhà sàn Slài (xã Hoàng Trĩ – Ba Bể), trình cấp có thẩm quyền phê duyệt để đưa tour du lịch mạo hiểm hang Thẳm Phầy vào hoạt động, tạo một sản phẩm du lịch mới cho Ba Bể.

4.1. Bơi, lặn trên hồ Ba Bể

Hồ Ba BỂ bao quanh bởi rừng cây mọc trên núi đá, nước trong xanh mát lạnh, rất thích hợp cho hoạt động bơi lội, lặn, chèo thuyền... Cần đầu tư hệ thống bè tắm nổi trên mặt hồ, để xây dựng sản phẩm du lịch mạo hiểm phục vụ khách du lịch.

4.2. Dù lượn

Có thể tổ chức du lịch mạo hiểm Dù lượn trên đỉnh núi Lũng Nham (cao 500m) lượn dọc sông Năng trên bãi bồi qua các bản nhà sàn về hồ Ba Bể (5 - 7km). Ngoài ra, còn nhiều địa điểm có vách núi cao nhìn ra bãi bồi mênh mông có thể đầu tư thành sản phẩm du lịch này tại Ba Bể.

4.3. Mô tô - Xe đạp địa hình

- Cự ly **10km**: Bến thuyền bờ bắc (VQG Ba Bể) - Làng Pác Ngòi - Bó Lù (bãi hội xuân).

- Cự ly **21km**: Đán Mây - Nà Nghè - Nặm Dài - Khau Qua - Cốc Tộc - Bó Lù (bãi hội xuân).

- Cự ly **42km**: Bản Tàu - Bản Cám - Tà Kèn - Đầu Đăng - Pắc Lè (Na Hang) Đán Mây - Nà Nghè - Nặm Dài - Khau Qua - Cốc Tộc - Bó Lù (bãi hội xuân)

- Cự ly **70km**: Bến thuyền bờ bắc (VQG Ba Bể) - Làng Pác Ngòi - Bó Lù (bãi hội xuân) - Bản Cám - Tà Kèn - Đầu Đăng - Pắc Lè (Na Hang) Đán Mây - Nà Nghè - Nặm Dài - Khau Qua - Cốc Tộc - Bó Lù (bãi hội xuân).

Nếu đi sâu vào khảo sát, nghiên cứu chắc chắn rằng, tại Ba Bể còn xây dựng được các tour du lịch mạo hiểm có tính liên kết với các huyện, thành phố trong tỉnh, như nối với: Động Nàng Tiên (Na Rì); Thác Bạc, hồ Nặm Cắt (thành phố Bắc Kạn), hồ Bản Trang (Ngân Sơn); thác Bản Vàng (Bạch Thông)...

III. GIẢI PHÁP

1. Giáo dục đào tạo và tuyên truyền loại hình du lịch khám phá hang động, mạo hiểm gắn liền với phát triển dịch vụ du lịch thể thao tại Ba Bể tỉnh Bắc Kạn

Tuyên truyền, giáo dục các nhà hoạch định chính sách và các nhà quản lý khu Vườn quốc gia Ba Bể quan tâm hơn đến việc xây dựng quy hoạch du lịch mạo hiểm khám phá hang, động, thác nước... và chú trọng vào việc phát triển, xây dựng tour, tuyến chính thức cho hệ thống hang, động, thác nước... tại Ba Bể.

Đào tạo hướng dẫn viên, thuyết minh viên tại điểm (ưu tiên người dân địa phương).

Mở lớp tập huấn về loại hình du lịch khám phá hang động, mạo hiểm cho cộng đồng địa phương tại Ba Bể.

2. Quảng bá, tiếp thị hình ảnh về hệ thống hang động tại VQG Ba Bể

Đa số du khách khi nhắc đến Du lịch Bắc Kạn thường chỉ nghĩ đến Du lịch bằng thuyền trên hồ Ba Bể hoặc Du lịch cộng đồng Homestay mà không có nhiều lựa chọn cho hoạt động của mình tại Ba Bể. Do đó, việc giới thiệu thêm tiềm năng và các sản phẩm Du lịch mạo hiểm thám hiểm tới du khách trong và ngoài nước qua các kênh tiếp thị internet, hội chợ Du lịch, các ấn phẩm Du lịch.

3. Xây dựng sản phẩm Du lịch độc đáo, mới lạ

Phát triển sản phẩm Du lịch mạo hiểm mới không chỉ tạo điều kiện thuận lợi cho việc đạt mục tiêu về doanh thu ngân sách Du lịch, uy tín và vị thế cho tỉnh Bắc Kạn mà còn tăng cường khả năng cạnh tranh thu hút khách. Từ đó Du lịch Bắc Kạn đề xuất xây dựng một vài loại hình sản phẩm Du lịch mạo hiểm cụ thể như sau:

- Tour khám phá hang Thảm Phầy với số lượng 12 người/đoàn, đảm bảo an toàn cho du khách, mang đến cơ hội trải nghiệm thám hiểm trong lòng núi.

- Tour khám phá hang Thảm Phầy kết hợp du lịch nghỉ dưỡng tại hệ thống bungalow tại Bản Nà Slài (cách hang 500m)

- Tour khám phá hang Thảm Phầy – Động Hua Mạ, du lịch nghỉ dưỡng và du lịch mạo hiểm ziplining.

- Tour trekking tại Vườn Quốc gia Ba Bể kết hợp khám phá hang Thảm Phầy – Thác Tát Mạ và du thuyền trên hồ Ba Bể, tham quan Động Puông – Thác Đầu Đẳng...

- Tour khám phá hồ Ba Bể, thám hiểm hang Thảm Phầy và tham quan các làng dân tộc; tham quan trải nghiệm nông nghiệp.

IV. KIẾN NGHỊ

Các cấp chính quyền có cơ chế thu hút đầu tư, tạo hành lang pháp lý thông thoáng nhằm khuyến khích các doanh nghiệp trong và ngoài tỉnh phát triển sản phẩm du lịch, trong đó ưu tiên phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm tại Bắc Kạn.

V. LỜI KẾT

1. Di sản thiên nhiên Vườn Quốc gia Ba Bể có tài nguyên thiên nhiên phong phú và đa dạng với nhiều cảnh quan đẹp, có sức hấp dẫn du lịch, tài nguyên xã hội

nhân văn tiềm tàng cho phép phát triển nhiều loại hình du lịch như du lịch sinh thái, du lịch mạo hiểm, du lịch nhân văn. Mặc dù đã có nhiều chuyển biến trong việc quy hoạch, đầu tư phát triển du lịch, song cho tới nay diễn biến trong kinh tế của ngành này vẫn chưa thật ổn định, nhiều nguồn tài nguyên du lịch vẫn chưa được khai thác đầy đủ, còn nhiều bất cập trong quá trình xây dựng và phát triển du lịch nói chung và du lịch sinh thái, du lịch mạo hiểm nói riêng.

2. Mặc dù có một số khó khăn hạn chế, song Bắc Kạn có lợi thế so sánh trong mối quan hệ kinh tế, đặc biệt là du lịch sinh thái, du lịch mạo hiểm với các vùng xung quanh và quốc tế. Bắc Kạn đã bước đầu tận dụng được những lợi thế này trong phát triển kinh tế - xã hội, đảm bảo an ninh quốc phòng.

3. Với những tiềm năng về địa hình, địa mạo, sự đa dạng sinh học trong một Khu du lịch Vườn quốc gia Ba Bể, có thể xây dựng các tuyến du lịch mạo hiểm dạng tổng hợp, kết hợp giữa du lịch hang động và du lịch mạo hiểm trên các dạng cảnh quan khác nhau (như trình bày trên).

4. Để tổ chức tour du lịch mạo hiểm cần có những công tác chuẩn bị hết sức chu đáo, cả về nội dung, phương diện luật pháp, tính kinh tế cũng như cơ sở vật chất. Về phần liên quan đến các thủ tục pháp lý và lợi nhuận, khi tổ chức tour cần có sự tư vấn rất kỹ của các chuyên gia trong lĩnh vực Luật học, kinh tế học và các nhà bảo hiểm có uy tín.

Từ những thực tế trên Du lịch tỉnh Bắc Kạn rất mong nhận được những ý kiến đóng góp, chia sẻ từ tất cả các quý vị đại biểu, từ đồng nghiệp để xây dựng kế hoạch phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm của tỉnh đảm bảo tính khoa học, đồng bộ và chuyên nghiệp.

GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN THỊ TRƯỜNG DU LỊCH MẠO HIỂM Ở VÙNG ĐÔNG BẮC VIỆT NAM

Ông Phùng Quang Thắng

Giám đốc Công ty Lữ hành Hanoitourist

Khu vực vùng núi Đông Bắc Việt Nam trong đó có các tỉnh Bắc Kạn, Cao Bằng và Hà Giang là ba tỉnh có tiềm năng phát triển du lịch mạo hiểm kể cả ở cấp độ du lịch mạo hiểm khó, du lịch mạo hiểm dễ và du lịch khác liên quan. Hạ tầng du lịch nói chung và cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ cho các tour du lịch mạo hiểm ngày càng được các doanh nghiệp đầu tư, đáp ứng phần nào đòi hỏi của thị trường du lịch mạo hiểm trong nước và quốc tế trong thời điểm hiện tại. Nhân lực du lịch cho loại hình du lịch mạo hiểm cũng được cơ quan quản lý địa phương và doanh nghiệp chú trọng tăng về số lượng và nâng cao chất lượng với một ý thức tiềm tàng đối với loại hình du lịch mạo hiểm là yếu tố an toàn. Yếu tố này không những được nhắc tới ở hoạt động du lịch thông thường mà do tính chất của loại hình du lịch này mà yếu tố an toàn được xem xét kỹ lưỡng ở mọi góc độ, thời điểm, tần suất đánh giá, nội dung đánh giá, năng lực người đánh giá v.v. Để thúc đẩy tăng trưởng du lịch mạo hiểm ở khu vực Đông Bắc, ngoài những điều kiện liên quan như sản phẩm, nhân lực phục vụ, còn cần quan tâm tới công tác phát triển thị trường du lịch mạo hiểm, trong đó gồm có cả khách du lịch nội địa và khách du lịch quốc tế.

Trước hết, thị trường du lịch quốc tế của loại hình du lịch mạo hiểm được cho là ưu tiên hơn bởi vai trò của thị trường du lịch quốc tế đối với du lịch Việt Nam được thể hiện qua qui mô chiếm hơn nửa tổng doanh thu ngành thông qua việc đón và phục vụ hơn 18 triệu khách vào năm 2019. Vậy, xu hướng của du lịch mạo hiểm trên thế giới như thế nào? Trước khi đề cập đến các giải pháp phát triển thị trường, chúng ta cùng tìm hiểu những thông tin dưới đây.

Du lịch mạo hiểm đã được Tổ chức Du lịch Thế giới (UNWTO) nghiên cứu và khẳng định phân khúc thị trường du lịch mạo hiểm là một trong những phân khúc có tốc độ phát triển nhanh trên thế giới. Tại Báo cáo từ năm 2014 đã đánh giá và đưa ra dự báo với những con số đáng chú ý là năm 2010 giá trị toàn cầu của du lịch mạo hiểm đã đạt doanh thu 89 tỷ đô la Mỹ và chỉ trong hai năm sau đó, tức là đến 2013 con số này đã tăng lên tới 263 tỷ đô la Mỹ, tương đương tỷ lệ tăng 195%. Sự tăng này do 3 nguyên nhân chính gồm tăng do du lịch quốc tế nói chung tăng, du lịch mạo hiểm tăng theo; bản thân du lịch mạo hiểm tăng ở mức cao; và chi tiêu du lịch cũng tăng lên.

Gần đây, theo nghiên cứu của Research DIVE, năm 2019 qui mô của thị trường du lịch mạo hiểm là 609 tỷ đô la Mỹ và dự báo con số này sẽ tăng đến khoảng 1.796 tỷ đô la Mỹ vào năm 2027, tương đương tỷ lệ tăng trưởng hàng năm

vào khoảng 15%. Thị trường châu Âu vốn đã là thị trường chủ đạo trong du lịch mạo hiểm trong những năm qua, đồng thời tiếp tục sẽ dẫn đầu phân khúc. Tiếp theo đó, đứng thứ hai sẽ là thị trường châu Á – Thái Bình Dương.

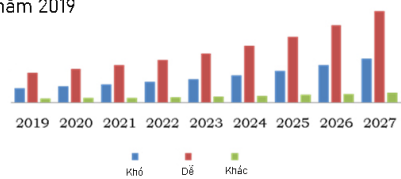
Bối cảnh ảnh hưởng tới nỗ lực phát triển thị trường du lịch mạo hiểm không nằm ngoài bối cảnh của du lịch nói chung. Năm 2020, thị trường của loại hình du lịch mạo hiểm cũng bị ảnh hưởng nặng nề của đại dịch Covid-19, tuy nhiên, dự báo sẽ phát triển mạnh mẽ trở lại hậu Covid-19. Nhiều doanh nghiệp trên thế giới kinh doanh du lịch mạo hiểm đã điều chỉnh, tùy biến sản phẩm đáp ứng với tình hình mới nhằm ứng phó với ảnh hưởng của đại dịch.

Du lịch mạo hiểm được hiểu là hoạt động du lịch bao gồm các hoạt động tự nhiên, hoạt động thể chất và đặc biệt là giao lưu văn hóa. Là hoạt động du lịch và khám phá có mức rủi ro nhất định đòi hỏi khách phải có thể chất và kỹ năng để tham gia. Sâu xa hơn nữa là sự tương tác và kết nối giữa cảnh quan và văn hóa địa phương. Một cảm nhận khác so với đi du lịch thông thường, khách du lịch ngoài việc thoát ra khỏi cuộc sống và làm việc thường ngày, họ còn được thể hiện những khả năng và thể chất mà cần phải có sự rèn luyện ít nhiều trước khi tham gia. Chính vì vậy, loại hình này phát triển nhanh chóng trong thời hiện đại, đặc biệt là sự tham gia của giới trẻ.

Thách thức đối với doanh nghiệp làm thị trường du lịch mạo hiểm chính là phải vượt qua yếu tố mạo hiểm, rủi ro để đảm bảo an toàn cho khách du lịch. Yếu tố này còn phụ thuộc vào điều kiện tự nhiên, đôi khi khó có thể đoán trước được. Xu hướng thị trường du lịch mạo hiểm được xem xét qua những đánh giá về phân khúc thị trường ở những điểm sau:

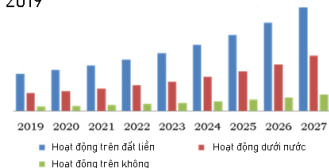
- 1- Phân khúc thị trường theo phân loại mức độ mạo hiểm: được chia làm 3 loại gồm loại khó, loại dễ và loại khác (có liên quan). Năm 2019, doanh thu của loại mạo hiểm dễ là cao nhất, tỷ lệ chiếm gần 61%, nguyên nhân chính là do tính chất chương trình du lịch này ít mạo hiểm hơn, yêu cầu kinh nghiệm của người tham gia là tối thiểu. Cho rằng, phân khúc này tiếp tục giữ vững chủ đạo trong nhiều năm tới, đồng thời loại du lịch mạo hiểm dễ sẽ được sự tham gia và ủng hộ của giới trẻ từng trải nghiệm và có xu hướng lựa chọn nhiều lần.
- 2- Phân khúc thị trường theo loại hoạt động mạo hiểm: được chia làm 3 loại gồm trên đất liền, trên nước và trên không. Phân khúc hoạt động trên đất liền chiếm tỷ lệ cao nhất bởi nhu cầu hoạt động như đi bộ khám phá, đi xe đạp có thể áp dụng cho

Biểu đồ 1: Qui mô thị trường du lịch mạo hiểm phân loại theo mức độ khó dễ 370,983 triệu USD năm 2019

Nguồn: Research DIVE

Biểu đồ 2: Qui mô thị trường du lịch mạo hiểm phân theo loại hoạt động 381,797 triệu USD năm 2019

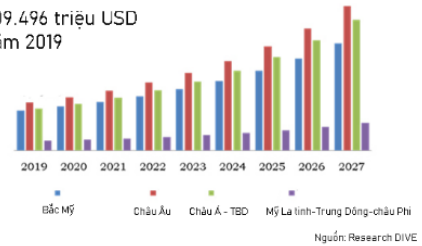
Nguồn: Research DIVE

mọi lứa tuổi. Báo cáo đưa ra con số doanh thu 2019 cho loại hình du lịch mạo hiểm trên mặt đất vào khoảng 382 tỷ đô la Mỹ chiếm đa số trong tỷ lệ thu từ loại hình du lịch này.

- 3- Phân khúc thị trường theo khu vực: châu Âu chiếm thị trường lớn nhất, khoảng 209 tỷ đô la Mỹ, với tỷ lệ chiếm khoảng 30% thị trường du lịch mạo hiểm năm 2019. Dự báo rằng, thị trường châu Âu về du lịch mạo hiểm sẽ có qui mô khoảng 633 tỷ đô la Mỹ vào năm 2027. Khách châu Âu có nhu cầu du lịch mạo hiểm lớn, xu hướng đi lẻ hoặc nhóm nhỏ, mua chương trình du lịch qua đại lý trực tuyến. Tiếp theo sau qui mô thị trường du lịch mạo hiểm châu Âu là khu vực châu Á – Thái Bình Dương.

Biểu đồ 3: Qui mô thị trường du lịch mạo hiểm phân theo châu lục, khu vực

209,496 triệu USD năm 2019

Nguồn: Research DIVE

Đối với thị trường nội địa trong nước, phân khúc du lịch mạo hiểm cũng được nhiều doanh nghiệp nhắm tới nhằm khắc phục mùa vụ đối với du lịch quốc tế. Giới khách trẻ nội địa cũng ngày càng tìm gần hơn với loại hình du lịch thể thao, mạo hiểm, thiên nhiên. Tuy chưa có con số thống kê chi tiết về khách du lịch theo chương trình du lịch mạo hiểm, nhưng sản phẩm du lịch mạo hiểm tại khu vực Đông Bắc Việt Nam còn nhiều dư địa để phát triển xứng với tiềm năng du lịch vốn có.

Trên cơ sở xu hướng và nhu cầu được đề cập ở trên, cần có những giải pháp phù hợp bởi loại hình du lịch mạo hiểm còn mới mẻ với nhiều doanh nghiệp cũng như cơ quan quản lý địa phương. Để phát triển thị trường cho loại hình du lịch mạo hiểm ở khu vực Đông Bắc Việt Nam, cần tập trung triển khai những giải pháp sau đây:

1- **Tạo niềm tin vào du lịch mạo hiểm của khu vực Đông Bắc.** Cần có sự đầu tư mạnh mẽ vào cơ sở vật chất, trang thiết bị đạt tiêu chuẩn quốc tế vào khu vực Đông Bắc để đảm bảo rằng những câu hỏi của du khách đặt ra đối với điểm du lịch mạo hiểm được giải trả lời một cách chính xác, đầy đủ nhằm tạo niềm tin vào một loại hình du lịch mang tính đặc thù, khác so với các loại hình du lịch thông thường. Giải tỏa những băn khoăn cơ bản nhất của du khách về rủi ro trong du lịch mạo hiểm, cũng như những do dự, tính toán về một điểm đến chưa thực sự rõ nét trên bản đồ du lịch mạo hiểm của khu vực Đông Nam Á.

2- **Về quản lý điểm đến du lịch mạo hiểm.** Cần có sự kiểm soát chặt chẽ bởi yếu tố rủi ro của du lịch mạo hiểm. Các chính sách và qui định ban hành cần vừa đảm bảo kiểm tra, giám sát an toàn, đồng thời cũng dễ dàng cho các doanh nghiệp, nhà đầu tư vào loại hình du lịch này triển khai thực hiện một cách dễ dàng và thuận lợi. Chương trình du lịch mạo hiểm có thể kéo dài từ địa phương này sang địa phương khác, do vậy, sự liên kết, phối hợp quản lý điểm đến hết sức quan trọng

vừa đảm bảo tính an toàn vừa đảm bảo sự thuận tiện cho tổ chức các hoạt động mạo hiểm.

3- Giải pháp về công nghệ: cần ứng dụng công nghệ tiên tiến như trí tuệ nhân tạo, thực tế ảo v.v. nhằm tạo ra những trải nghiệm thú vị, khắc phục những hạn chế, giảm thiểu hoặc ngăn chặn rủi ro có thể xảy ra, điều này sẽ dẫn đến cơ hội để mở rộng thị trường là rất lớn. Chuyển đổi số và ứng dụng công nghệ khác nhau vào hoạt động du lịch mạo hiểm không những ở các khâu xây dựng, phát triển sản phẩm, điều hành chương trình mà còn ở những công đoạn nghiên cứu thị trường, phát triển thị trường du lịch mạo hiểm.

4- Về hợp tác quốc tế: Là sản phẩm đặc thù, đồng thời các doanh nghiệp trong khu vực Đông Bắc chưa có nhiều kinh nghiệm về phát triển đa dạng các loại chương trình du lịch mạo hiểm, cập nhật công nghệ nước ngoài, do vậy cần hỗ trợ và hướng dẫn các doanh nghiệp địa phương tham gia vào các tổ chức du lịch mạo hiểm của thế giới phù hợp với qui mô và tính chất. Ví dụ như Hiệp hội Du lịch Mạo hiểm Thương mại (Adventure Travel Trade Association – ATTA)

5- Về tổ chức mạng lưới: Xem xét việc thành lập tổ chức nghề cho các doanh nghiệp kinh doanh và đầu tư du lịch mạo hiểm tại khu vực Đông Bắc, tên hiệp hội có thể là Hiệp hội Du lịch Mạo hiểm Đông Bắc (North-East Adventure Tourism Association - NEATA). Hiệp hội này có vai trò kết nối với các tổ chức quốc tế về du lịch mạo hiểm, các hãng du lịch mạo hiểm, các nhà cung cấp trang thiết bị, công nghệ cho du lịch mạo hiểm. Tổ chức cho các hội viên tham gia các hội chợ du lịch thế giới về du lịch mạo hiểm nhằm xúc tiến, mở rộng thị trường và bán các sản phẩm du lịch mạo hiểm. Hội tổ chức liên kết các hội viên nhằm tổ chức các hoạt động nghề một cách hiệu quả, đào tạo huấn luyện cho nhân lực của các hội viên. Đối thoại với các cơ quan, tổ chức nhà nước nhằm tháo gỡ những khó khăn cho hoạt động du lịch mạo hiểm, nhất là khi tổ chức các sự kiện du lịch mạo hiểm, thể thao có qui mô lớn hoặc quốc tế.

6- Xúc tiến du lịch mạo hiểm:

- Đối với du lịch nội địa, cần có sự làm rõ hơn về những hiểu biết về du lịch mạo hiểm nói chung và cụ thể vào các sản phẩm và dịch vụ của du lịch mạo hiểm tại khu vực Đông Bắc. Cách tiếp cận với thị trường mục tiêu là giới trẻ cho loại hình du lịch này còn mang tính giới thiệu, chưa thực sự cuốn hút thành các phong trào như du lịch đi bộ, leo núi v.v.

- Đối với khách du lịch quốc tế, cần xúc tiến qua các hãng du lịch mạo hiểm, tổ chức du lịch mạo hiểm có uy tín trên thế giới. Lựa chọn những sản phẩm du lịch mạo hiểm đặc sắc, lên kế hoạch xúc tiến dài hạn nhằm tạo ra điểm nhấn trong hệ thống chương trình du lịch mạo hiểm của khu vực Đông Bắc.

- Xây dựng hệ thống thông tin du lịch mạo hiểm đồng nhất tại khu vực Đông Bắc. Cung cấp thông tin chính xác, cụ thể, chi tiết, rõ ràng từ một nguồn thống nhất

nhằm nâng cao hiệu quả truyền thông chung và giúp khách dễ dàng tiếp cận thông tin.

Với đà tăng trưởng tốt của Du lịch Việt Nam trong giai đoạn trước đại dịch Covid-19 trong đó có thị trường du lịch quốc tế là tiền đề để phát triển du lịch mạo hiểm của Việt Nam nói chung và của khu vực Đông Bắc nói riêng. Với lợi thế là khu vực có tiềm năng về tự nhiên, hai di sản trong mạng lưới công viên địa chất toàn cầu của thế giới, cũng như các điểm du lịch độc đáo khác về thiên nhiên như hồ Ba Bể ở Bắc Kạn cùng với những giá trị văn hóa của các dân tộc vùng cao, sản phẩm du lịch mạo hiểm của khu vực Đông Bắc có cơ sở vững chắc để tập trung phát triển thu hút khách du lịch quốc tế và nội địa. Chắc chắn với những lợi thế nói trên, thị trường du lịch mạo hiểm sẽ trở thành một trong thị trường cốt lõi của du lịch khu vực Đông Bắc./.

Tài liệu tham khảo:

- Nghiên cứu của Research DIVE
- Tổ chức Du lịch Thế giới (UNWTO)
- Hiệp hội Du lịch Mạo hiểm Thương mại (ATTA)

“GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM TẠI BA TỈNH HÀ GIANG, CAO BẰNG, BẮC CẠN VÀ VÙNG ĐÔNG BẮC”

Lê Thị Minh Quế

Vụ Lễ hành, Tổng cục Du lịch

Trên thế giới, du lịch mạo hiểm luôn được xác định là một trong những loại hình du lịch quan trọng với doanh thu hơn 600 triệu đô la mỹ năm 2019 (trong đó riêng thị trường châu Âu đóng góp hơn 30% doanh thu du lịch mạo hiểm), chiếm 11% tổng doanh thu du lịch thế giới (doanh thu du lịch thế giới là 5,8 tỷ USD). Từ năm 2020 đến nay, do tác động bởi đại dịch COVID-19, du lịch toàn cầu bị ngưng trệ. Tuy nhiên, theo dự báo của các chuyên gia, du lịch mạo hiểm có khả năng phục hồi nhanh hơn các loại hình du lịch khác với những lý do như: du lịch mạo hiểm có thể được tổ chức bởi những doanh nghiệp có quy mô nhỏ, với một nhóm khách hàng rất trung thành và các công ty lễ hành nhỏ này có uy tín cao, được tin tưởng hơn nhiều khi họ thông báo một điểm đến an toàn so với công ty quy mô lớn. Các nhà cung cấp dịch vụ du lịch mạo hiểm chủ yếu sử dụng các phòng lưu trú quy mô nhỏ, có không gian khoảng cách tốt. Hơn bất cứ đối tượng khách du lịch nào, khách du lịch ưa mạo hiểm quan tâm nhiều đến việc trải nghiệm, khám phá thiên nhiên, mong chờ các chuyến du lịch trở lại⁴. Theo Tổ chức Du lịch Mạo hiểm Thương mại (ATTA), du lịch mạo hiểm là chuyến đi có ít nhất hai trong ba yếu tố sau đây: hoạt động thể lực, môi trường tự nhiên và trải nghiệm văn hóa, được trải nghiệm ở trong nước hoặc ra nước ngoài, có chuyến nghỉ qua đêm và không dài quá 1 năm.

Đối với Việt Nam, du lịch mạo hiểm chưa có khái niệm chính thức. Tuy nhiên, Luật Du lịch 2017 đã đề cập đến khái niệm về sản phẩm du lịch và sản phẩm du lịch có nguy cơ ảnh hưởng đến tính mạng, sức khỏe của khách du lịch. Theo đó, sản phẩm du lịch được hiểu là “tập hợp các dịch vụ trên cơ sở khai thác giá trị tài nguyên du lịch để thỏa mãn nhu cầu của khách du lịch”, Chính phủ quy định các biện pháp bảo đảm an toàn cho khách du lịch đối với những sản phẩm du lịch có nguy cơ ảnh hưởng đến tính mạng, sức khỏe của khách du lịch tại Nghị định số 168/NĐ-CP ngày 31/12/2017. Năm 2018, Tiêu chuẩn quốc gia về du lịch mạo hiểm - Thông tin cho người tham gia (TCVN 12549:2018) cũng đã được ban hành. Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2030 được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại Quyết định số 147/QĐ-TTg ngày 22/01/2020 đã định hướng một trong những sản phẩm du lịch chủ lực của Du lịch Việt Nam là du lịch thể thao mạo hiểm.

Những năm gần đây, ngành Du lịch rất quan tâm phát triển loại hình du lịch mạo hiểm. Nhiều địa phương đã hình thành sản phẩm du lịch mạo hiểm đặc thù hấp dẫn, bước đầu trở thành thương hiệu du lịch của địa phương. Mặc dù vậy, nhìn chung, du lịch mạo hiểm chưa được đầu tư đúng mức, thiếu tính đa dạng và đôi khi

4

<https://www.cbi.eu/market-information/tourism/adventure-tourism/adventure-tourism/market-potential>

còn mất an toàn, chưa đảm bảo các điều kiện, tiêu chuẩn để phục vụ khách du lịch. Vì thế, mặc dù Việt Nam luôn được coi là điểm đến đa dạng cảnh quan thiên nhiên với 3/4 diện tích đồi núi và giàu có về giá trị văn hóa của 54 dân tộc, có nhiều tiềm năng phát triển các sản phẩm du lịch mạo hiểm nhưng đến nay Việt Nam chưa cạnh tranh được với các điểm đến khác trong khu vực cũng như chưa tạo được dấu ấn rõ nét về sản phẩm du lịch mạo hiểm trên bản đồ du lịch thế giới.

Khu vực Đông Bắc và các tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Bắc Cạn là nơi có lợi thế để phát triển du lịch mạo hiểm không chỉ bởi sự đa dạng về tài nguyên rừng, sinh thái, hang động, sông núi, thác nước mà còn là điểm đến với những công trình kiến trúc có giá trị lịch sử và nét văn hóa dân tộc truyền thống rất đặc sắc. Một số giải pháp nhằm phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm khu vực này được đề xuất như sau:

1. Tổ chức rà soát, thống kê tài nguyên du lịch trên địa bàn trong đó có tài nguyên du lịch mạo hiểm. Trên cơ sở đó, tổ chức đánh giá, phân loại và xếp hạng tài nguyên du lịch để quản lý khai thác phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm một cách bền vững, hiệu quả đảm bảo phát huy giá trị của tài nguyên.

2. Định hướng phát triển loại hình du lịch mạo hiểm phù hợp điều kiện địa hình, cảnh quan, thời tiết của từng địa phương. Theo đó, các địa phương sẽ căn cứ vào lợi thế của địa phương, trên cơ sở tham khảo danh mục sản phẩm du lịch mạo hiểm của Tổ chức Du lịch mạo hiểm thương mại đồng thời bám sát quy định tại Nghị định hướng dẫn Luật Du lịch 2017 của Việt Nam để lựa chọn, xác định phát triển các sản phẩm du lịch mạo hiểm. Theo đó, một số sản phẩm du lịch mạo hiểm có thể phát triển như: (i). Bay dù lượn, khinh khí cầu; nhảy dù; đu dây mạo hiểm hành trình trên cao. (ii). Đi xe đạp, mô tô, ô tô địa hình trên núi, trên đồi cát; đi trên dây; leo núi, vách đá; đu dây vượt thác. (iii). Lặn dưới nước; chèo thuyền vượt ghềnh thác; đi mô tô nước; lướt ván; ca nô kéo dù bay. (iv). Thăm hiểm hang động, rừng, núi. Đồng thời, trước khi phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm, cần có những đánh giá tác động đối với ngành Du lịch để từ đó có sự lựa chọn ưu tiên phát triển loại hình nào dựa trên tiềm năng, lợi thế của từng địa phương.

3. Trên cơ sở những địa điểm, khu vực đã được quy hoạch tổ chức, khai thác hoạt động du lịch mạo hiểm, địa phương cần ưu tiên bố trí quỹ đất hợp lý để kêu gọi đầu tư, tập trung đầu tư kết cấu hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch như: hệ thống giao thông, hệ thống bãi đỗ xe, nhà vệ sinh công cộng, hạ tầng viễn thông, mạng internet không dây tại khu điểm du lịch, cơ sở lưu trú du lịch, nhà hàng, trung tâm dịch vụ du lịch.

4. Hoàn thiện thể chế, chính sách phát triển du lịch mạo hiểm

- Triển khai cơ chế đặc thù về bảo vệ tài nguyên du lịch và khai thác sản phẩm du lịch mạo hiểm tại khu vực như Vườn Quốc gia, Khu di tích quốc gia, Công viên địa chất toàn cầu... Đơn giản hóa thủ tục hành chính, áp dụng chính sách hấp dẫn thuận lợi về đất đai, tài chính, hạ tầng... cho các dự án phát triển du lịch mạo hiểm.

- Tạo môi trường đầu tư hiệu quả, đầu tư có trọng tâm, trọng điểm, tạo tâm lý an tâm đầu tư lâu dài trên địa bàn. Tăng cường liên kết công - tư trong việc huy động kinh phí kết hợp với xã hội hóa để tăng cường cho công tác xúc tiến quảng bá, phát triển thương hiệu sản phẩm du lịch mạo hiểm.

- Có cơ chế thu hút các nhà đầu tư chiến lược để đầu tư các dự án du lịch mạo hiểm chuyên nghiệp, quy mô lớn tại những địa bàn đã được quy hoạch phát triển du lịch mạo hiểm.

- Nghiên cứu, đề xuất sửa đổi, bổ sung, hoàn thiện các quy định về quản lý du lịch mạo hiểm trong Luật Du lịch và các văn bản hướng dẫn.

- Nghiên cứu, xây dựng, ban hành các Quy chế, hướng dẫn cụ thể hóa quy định pháp luật về du lịch mạo hiểm, quản lý mô hình du lịch mạo hiểm phù hợp với điều kiện, tình hình thực tế của địa phương, đảm bảo nguyên tắc thân thiện môi trường, phát triển bền vững.

5. Nâng cao chất lượng, đa dạng hóa sản phẩm du lịch

- Phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm theo hướng chuyên nghiệp, không phát triển đại trà, tập trung những sản phẩm phát huy thế mạnh tài nguyên du lịch của địa phương, mang bản sắc văn hóa địa phương.

- Đa dạng hóa các sản phẩm du lịch hỗ trợ nhằm gia tăng trải nghiệm cho du khách, kéo dài thời gian lưu trú, tăng mức chi tiêu. Phát triển sản phẩm du lịch hỗ trợ như dịch vụ văn hóa, văn nghệ địa phương (múa sạp, khèn của người Mông, hát Then của người Tày), dịch vụ chăm sóc sức khỏe, tắm thảo dược, dịch vụ ẩm thực với những món ăn đặc trưng nổi bật của địa phương, dịch vụ vui chơi giải trí, mua sắm về đêm (hình thành tổ hợp vui chơi giải trí về đêm, biểu diễn nghệ thuật thực cảnh, phát triển chợ đêm, phố ẩm thực đêm).

- Đẩy mạnh liên kết sản phẩm du lịch trong phạm vi tỉnh và ngoài tỉnh khu vực Đông Bắc. Với hệ thống giao thông kết nối ngày càng được cải thiện, việc liên kết giữa các địa phương Hà Giang - Cao Bằng – Bắc Cạn trở nên thuận lợi. Tập trung những khu, điểm du lịch mạo hiểm, sinh thái của các tỉnh như Bắc Mê (Hà Giang), Nguyên Bình, Trùng Khánh (Cao Bằng), Ba Bể (Bắc Cạn). Bên cạnh liên kết phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm, có thể liên kết hình thành các tuyến du lịch trải nghiệm văn hóa, du lịch cộng đồng khu vực Đông Bắc.

6. Đảm bảo tiêu chuẩn an toàn của sản phẩm du lịch mạo hiểm

- Xây dựng sản phẩm du lịch mạo hiểm đảm bảo các tiêu chuẩn an toàn của Việt Nam và quốc tế: Doanh nghiệp kinh doanh sản phẩm du lịch mạo hiểm tuân thủ nghiêm ngặt các quy định pháp luật về kinh doanh du lịch mạo hiểm và nâng cao chất lượng dịch vụ, thường xuyên kiểm tra chất lượng, điều kiện an toàn, điều kiện vệ sinh sạch sẽ đảm bảo theo tiêu chuẩn Việt Nam và quốc tế.

- Áp dụng rộng rãi việc công nhận các cơ sở kinh doanh dịch vụ du lịch đạt chuẩn phục vụ khách du lịch trên địa bàn: có cơ chế khuyến khích các cơ sở kinh doanh dịch vụ duy trì các điều kiện kinh doanh, tiêu chuẩn phục vụ khách du lịch,

lập hồ sơ công nhận đạt tiêu chuẩn phục vụ khách du lịch theo quy định Luật Du lịch 2017 để chuẩn hóa chất lượng dịch vụ và điều kiện an toàn cho du khách.

- Xây dựng các hướng dẫn, quy trình cụ thể trên địa bàn cho người tham gia du lịch mạo hiểm dựa trên tiêu chuẩn Việt Nam về du lịch mạo hiểm – hướng dẫn cho người tham gia đã được ban hành năm 2018. Theo đó, khách du lịch phải được khuyến cáo, hướng dẫn tuân thủ đầy đủ quy định trước, trong và sau khi tham gia các hoạt động du lịch mạo hiểm để đảm bảo an toàn cho du khách; hướng dẫn viên phải được tập huấn, thực hiện đầy đủ các quy trình kỹ thuật, hướng dẫn, phục vụ khách du lịch cũng như các yêu cầu về bảo vệ môi trường.

- Thường xuyên kiểm tra, đôn đốc, nhắc nhở, vận động doanh nghiệp, người lao động nâng cao ý thức trách nhiệm trong việc tuân thủ quy định pháp luật cũng như các tiêu chuẩn, yêu cầu kỹ thuật, chuyên môn đảm bảo an toàn tuyệt đối trong vận hành các sản phẩm du lịch mạo hiểm.

- Tân thủ nghiêm các quy định về đảm bảo an toàn, phòng chống dịch bệnh tại điểm đến du lịch, tạo sự yên tâm tuyệt đối cho khách du lịch khi tham gia các hoạt động du lịch mạo hiểm ngay cả khi dịch bệnh đã được kiểm soát, đảm bảo an toàn tối đa cho du khách.

7. Truyền thông, đào tạo, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực du lịch đáp ứng yêu cầu khách du lịch mạo hiểm

- Đẩy mạnh công tác truyền thông, định hướng, nâng cao nhận thức của doanh nghiệp, cộng đồng người dân về trách nhiệm bảo vệ môi trường trong kinh doanh, khai thác du lịch mạo hiểm.

- Tăng cường tuyên truyền, phổ biến sâu rộng, nâng cao nhận thức của các tầng lớp nhân dân tích cực tham gia xây dựng phong trào ứng xử văn minh thân thiện với du khách, giữ gìn trật tự trị an, vệ sinh môi trường.

- Tập huấn, đào tạo, bồi dưỡng kỹ năng hướng dẫn khách tham gia các hoạt động du lịch mạo hiểm cho đội ngũ hướng dẫn viên tại các khu, điểm du lịch trên địa bàn.

- Tập huấn, đào tạo, bồi dưỡng nâng cao năng lực cho các nhân lực du lịch phục vụ khách du lịch mạo hiểm với các kỹ năng mềm, nghiệp vụ du lịch, ngoại ngữ tại các cơ sở kinh doanh dịch vụ du lịch.

- Hướng dẫn, bồi dưỡng cho cộng đồng dân cư trở thành đội ngũ quảng bá, giới thiệu hình ảnh du lịch của địa phương cho khách du lịch.

8. Đẩy mạnh công tác xúc tiến quảng bá sản phẩm du lịch mạo hiểm

- Tổ chức nghiên cứu thị trường khách du lịch nội địa và quốc tế để có cơ sở xây dựng sản phẩm du lịch mạo hiểm và các chương trình, hình thức xúc tiến quảng bá phù hợp thị trường mục tiêu.

- Tập trung khai thác thị trường khách du lịch nội địa, đặc biệt là thị trường khách du lịch nội địa trọng điểm, truyền thống như Hà Nội, Hải Phòng, Quảng

Ninh, các tỉnh phía Bắc và mở rộng thị trường nội địa từ các tỉnh phía Nam như thành phố Hồ Chí Minh, các tỉnh Đông Nam Bộ, Tây Nam Bộ... Trong 2 năm qua, trước bối cảnh dịch bệnh không thể đi du lịch nước ngoài, nhiều người đã lựa chọn đi du lịch nội địa và có một xu thế là thị trường khách phía Nam rất quan tâm các điểm đến khu vực phía Bắc trong đó có các tỉnh khu vực Đông bắc. Do vậy, các tỉnh nên quan tâm hơn thị trường khách này để có phương án đón đầu xu hướng khách.

- Tiếp tục thu hút khách quốc tế đến từ các thị trường trọng điểm của du lịch Việt Nam, đặc biệt là các nước khu vực châu Âu – thị trường có nhu cầu đi du lịch mạo hiểm lớn (chiếm 30% số lượng khách đi du lịch châu Á, 45% số khách đi du lịch châu Phi và 60% khách du lịch trong châu Âu với mức chi tiêu trung bình 350EU/ngày⁵).

- Tăng cường e-marketing, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong công tác xúc tiến quảng bá du lịch mạo hiểm. Phát triển các tiện ích “du lịch thông minh”, ứng dụng công nghệ hỗ trợ du khách tiếp cận điểm đến, trải nghiệm du lịch dựa trên công nghệ số. Có thể nói, hơn bất cứ loại hình du lịch nào, đối với sản phẩm du lịch mạo hiểm, việc ứng dụng công nghệ thông tin trong đó có công nghệ thực tế ảo sẽ phát huy được tối đa hiệu quả công tác quảng bá giới thiệu sản phẩm đến với khách du lịch.

- Ứng dụng rộng rãi công nghệ thanh toán không dùng tiền mặt trong các giao dịch dịch vụ du lịch để tạo thuận lợi cho khách du lịch và phù hợp với việc hạn chế tiếp xúc trong bối cảnh phòng ngừa dịch bệnh.

Chúng ta thừa nhận rằng đại dịch COVID-19 đã làm thay đổi nhu cầu, xu hướng du lịch của du khách toàn cầu. Trong sự thay đổi đó, du lịch mạo hiểm có thể thấy là một trong những xu hướng khách du lịch quan tâm hàng đầu vì nó thường gắn với thiên nhiên hoang sơ, với những khu nghỉ dưỡng ở vùng núi cao chưa được khách du lịch đại trà biết đến. Các tỉnh khu vực Đông Bắc phải có chính sách thật cụ thể về quy hoạch, về thu hút đầu tư, chính sách xây dựng sản phẩm du lịch mạo hiểm chuyên nghiệp mang thương hiệu điểm đến, sẵn sàng các điều kiện, tận dụng cơ hội đón đầu dòng khách du lịch ngay khi du lịch thế giới hoạt động trở lại trong bối cảnh bình thường mới./.

5

<https://www.cbi.eu/market-information/tourism/adventure-tourism/adventure-tourism/market-potential>

Tập trung thu hút thị trường Đức hoặc vương quốc Anh nếu muốn thu hút thị trường khách du lịch mạo hiểm lớn nhất châu Âu (mỗi năm châu Âu có 100 triệu lượt khách tham gia tour mạo hiểm), thị trường Hà Lan nếu địa phương có sản phẩm du lịch mạo hiểm hướng về thiên nhiên như hoạt động ngắm chim, thị trường Anh, Pháp, Tây Ban Nha, Italia nếu hoạt động du lịch mạo hiểm gắn với giá trị văn hóa nhiều hơn.

Theo điều tra chi tiêu khách du lịch quốc tế đến Việt Nam 2019, bình quân chi tiêu khách quốc tế lưu trú qua đêm là 135 USD/ngày

ĐÁNH GIÁ TIỀM NĂNG, HIỆN TRẠNG VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA TRONG PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM DU LỊCH MẠO HIỂM TẠI 3 TỈNH HÀ GIANG, CAO BẰNG, BẮC KẠN VÀ VÙNG ĐÔNG BẮC NÓI CHUNG TỪ THỰC TIỄN KINH DOANH CỦA DOANH NGHIỆP

Ông Cao Quốc Chung

Phó giám đốc Chi nhánh VIDOTOUR tại Hà Nội

Du lịch mạo hiểm là một trong những xu hướng du lịch tăng trưởng nhanh nhất trên thế giới, theo bà Yolanda Perdomo, Giám đốc Chương trình Hợp tác của Tổ chức Du lịch Thế giới.

Ở Việt Nam, khái niệm du lịch mạo hiểm chấp nhận rủi ro và ưa thích những điểm đến chịu ảnh hưởng của thiên tai hay xung đột chính trị, ít người lui tới để có những trải nghiệm độc đáo được loại trừ. Chúng ta chỉ đề cập đến loại hình du lịch mạo hiểm tuân thủ các nguyên tắc hoạt động bền vững, bảo vệ môi trường.

Trong số 9 tỉnh thuộc vùng Đông Bắc Việt Nam thì 3 tỉnh vùng lõi là Hà Giang, Cao Bằng và Bắc Kạn có tiềm năng phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm hơn cả, nhờ vào địa hình cao nguyên đá vôi, đá granit, đá phiến có độ cao trung bình từ 1000–1200 m, được chia cắt bởi hệ sông suối chảy qua cao nguyên tạo ra một số hẻm núi dài và sâu, xen kẽ một số hồ nước ngọt và rừng nhiệt đới nguyên sinh.

Tuy thế, bên cạnh những lợi thế về địa hình, cảnh quan tự nhiên và văn hóa, sản phẩm, cơ sở vật chất kỹ thuật, nguồn nhân lực phục vụ hoạt động kinh doanh và quản lý nhà nước cho loại hình du lịch mạo hiểm vùng Đông Bắc vẫn đang ở giai đoạn đầu, không những vậy còn được xem là “vùng trũng” du lịch, chưa được các nhà đầu tư chú trọng xây dựng, phát triển để khai thác sản phẩm du lịch. Việc triển khai các chương trình du lịch mạo hiểm thường khó khăn vì thời gian làm thủ tục dài, chi phí lớn và đòi hỏi nguồn nhân lực được đào tạo bài bản. Và cũng nhờ thế mà các tiềm năng vẫn còn được bảo tồn khá nguyên vẹn, là tiền đề để các nhà quản lý địa phương nghiên cứu quy hoạch, mời gọi đầu tư xây dựng sản phẩm chuyên đề phù hợp với tiềm năng của từng phân khu. Do vậy, việc khảo sát, nghiên cứu & đánh giá thực trạng để hoạch định chiến lược sản phẩm cho “vùng nguyên liệu” đang còn ở dạng thô & được bảo tồn khá nguyên vẹn này là tối quan trọng để phát triển đúng hướng, đúng trọng tâm của ngành du lịch Vùng.

Trước hết, nói về tiềm năng du lịch mạo hiểm, vùng Đông Bắc với 3 tỉnh lõi là Hà Giang, Cao Bằng và Bắc Kạn sở hữu cho mình hai di sản tầm cỡ thế giới là Công viên địa chất (CVĐC) toàn cầu UNESCO Cao nguyên đá Đổng Văn, CVĐC toàn cầu UNESCO Non Nước Cao Bằng (bên cạnh hai thành viên còn lại ở Việt Nam là CVĐC toàn cầu UNESCO Đăk Nông, CVĐC Lý Sơn - Sa Huỳnh) và một di sản thiên nhiên của ASEAN Vườn quốc gia Ba Bể, bao phủ một diện tích rộng lớn với địa hình chủ yếu là cao nguyên vôi đá chia cắt mạnh tạo nên những vách

núi hùng vĩ, hiểm trở, là điều kiện lý tưởng cho những người thích mạo hiểm trải nghiệm cảm giác chinh phục độ cao bằng những môn chạy marathon đường đèo (trail), leo núi, đi bộ hoặc trekking đường núi, vách đá, trượt zipline, thám hiểm hang động hoặc bay dù lượn, hay tốc độ hơn là những cua-ro leo đèo dốc...

Có một ngạc nhiên thú vị là dù địa hình chia cắt mạnh như vậy nhưng những dòng sông, suối chính ở đây lại có độ dốc vừa phải, với những con thác ghềnh đá đủ thách thức nhưng không quá nguy hiểm cho những thợ săn ghềnh nước bằng thuyền ca-nô, kayak, xuồng cao su, đu dây vượt thác hay những môn thể thao hỗn hợp chạy bộ xuyên rừng, núi, sông suối hoặc triathlon – ba môn hỗn hợp...

Bên cạnh những ưu đãi về tài nguyên thiên nhiên, các tỉnh vùng Đông Bắc còn là cái nôi của gần 30 dân tộc thiểu số sinh sống lâu đời. Trong quá trình lao động, sản xuất, đời sống, mỗi dân tộc đều có trang phục riêng rực rỡ sắc màu và đã sản sinh ra những nét văn hoá đặc sắc, sinh hoạt tín ngưỡng riêng và những lễ hội vô cùng độc đáo. Có những dân tộc chiếm tới gần 1/3 dân số toàn tỉnh như H'Mong ở Hà Giang, cũng có những dân tộc hầu như chỉ có ở vùng này như La Chí (92% sinh sống ở Hà Giang), Pà Thẻn (85% sinh sống ở Hà Giang), Lô Lô (84% sinh sống ở Cao Bằng & Hà Giang)... Ngoài những nét văn hoá, lễ hội, phong tục tập quán phong phú & đặc sắc, cộng đồng bà con dân tộc trong vùng còn duy trì được các phiên chợ định kỳ hàng tuần hoặc cố định theo ngày âm lịch, đặc biệt là phiên chợ tình hàng năm, đây thực sự là những ngày hội nơi tất cả những nét đẹp văn hoá & sắc thái dân tộc được thoải sức phô bày. Những tiềm năng nhân văn này khi được bảo tồn và khai thác đúng cách sẽ trở thành nguyên liệu vô cùng quý giá cho việc xây dựng sản phẩm du lịch mạo hiểm bên cạnh tiềm năng thiên nhiên vốn có.

Dù tiềm năng là vậy nhưng thực tế khai thác du lịch nói chung và du lịch mạo hiểm nói riêng ở vùng Đông Bắc vì sao vẫn bị coi là “vùng trũng” so với cả nước và khu vực? Chúng tôi cho rằng những vấn đề và thực trạng dưới đây góp phần cản bước phát triển loại hình du lịch đang có xu hướng tăng trưởng mạnh trên thế giới:

Thứ nhất (1), hạ tầng kết nối giao thông còn yếu: Cho tới hiện tại, chỉ có duy nhất loại hình giao thông đường bộ cho phép du khách tiếp cận điểm đến (không có đường sắt, đường biển, đường hàng không). Dẫu biết rằng khách hàng của loại hình du lịch mạo hiểm là những người chấp nhận điều kiện hạ tầng du lịch (đường xá, dịch vụ hậu cần, logistic) ở mức vừa phải, nhưng để có thể tiếp cận được điểm đến họ phải bỏ ra từ 6h - 8h, tức 1 đến 2 ngày đường cho việc di chuyển đi & về, trong bối cảnh xu hướng thời gian dành cho mỗi chuyến du lịch ngày một thu ngắn lại, thì đây là một cản trở không nhỏ để thu hút khách du lịch mạo hiểm quyết định lên đường. Thêm vào đó, kết nối giao thông giữa các điểm đến cũng rất khó khăn cách trở, là rào cản lớn đối với tệp du khách hỗn hợp muốn kết hợp du lịch mạo hiểm với nghỉ dưỡng và khám phá các điểm đến khác trên cùng một hành trình (Ninh Bình, Hạ Long,...v/v...), khiến vùng Đông Bắc mất đi một lượng cầu không nhỏ. Cầu ít ắt cung không thể phát triển dồi dào, phong phú.

Thứ hai (2), các nhà đầu tư lớn chưa xuất hiện hoặc thể hiện sự quan tâm thích đáng: Thực trạng này là hệ quả trực tiếp của luận điểm (1) nêu trên. Khi cầu thấp, cơ hội đầu tư sinh lời không còn hấp dẫn, nhà đầu tư tiếp tục trì hoãn & chờ đợi cơ hội kích thích điểm đến từ xu hướng thị trường, từ các doanh nghiệp lữ hành dẫn dắt thị trường và từ chính sách của chính các địa phương quản lý điểm đến liên quan đến quy hoạch, ưu đãi, kích cầu và quảng bá tiếp thị. Thực trạng này khiến cho hạ tầng du lịch mạo hiểm Vùng đã yếu còn nghèo nàn và thiếu cả về lượng lẫn chất, bất chấp những tiềm năng to lớn và xu hướng nhu cầu dần tăng cao. Hiện hầu hết các nhà cung cấp dịch vụ du lịch nói chung và du lịch mạo hiểm nói riêng trong Vùng đều là những nhà đầu tư địa phương hoặc nghiệp dư, cung cấp các sản phẩm thô, thiếu chuyên nghiệp, thậm chí thiếu an toàn, tính hấp dẫn và hiệu quả thấp (hệ thống khách sạn-nhà nghỉ-nhà hàng-điểm dừng chân-cửa hàng mua sắm...; khai thác sông Nho Quế-vực Tu Sản-vách núi Mã Pí Lèng ở Hà Giang; khai thác khu Mất Thần-Nậm Trá, sông Quây Sơn, các hang động ở Cao Bằng; khai thác rừng-hồ-hang động trên các tuyến sông và rừng nguyên sinh Bắc Kạn;...). Thực trạng này không chỉ gây lãng phí tài nguyên mà còn tiềm ẩn nguy cơ phá vỡ những giá trị nguyên bản, hấp dẫn tiềm tàng, gây phương hại đến thương hiệu điểm đến nếu như không được quản lý sát sao, chặt chẽ, đặc biệt nguy hiểm cho xu hướng du lịch bền vững.

Thứ ba (3), chưa có sự liên kết năng động và tích cực với các tổ chức/cơ quan báo chí truyền thông/doanh nghiệp uy tín trong việc xây dựng và tổ chức các sản phẩm du lịch theo dạng phong trào hoặc định kỳ. Ngoài giải “Đua xe mô tô, ô tô địa hình” tỉnh Hà Giang lần thứ nhất năm 2019 thì Vùng Đông Bắc hầu như chưa tổ chức được các giải thể thao mạo hiểm có quy mô và lan toả truyền thông lớn nào, trong khi các giải loại này vẫn định kỳ hàng năm (trước COVID-19) được chọn lựa tổ chức tại Sapa, Mộc Châu, Mù Cang Chải, đem lại hình ảnh và thương hiệu điểm đến cho loại hình du lịch thể thao-mạo hiểm rất tích cực cho mỗi điểm đến.

Thứ tư (4), công tác khảo cứu và quy hoạch vùng-điểm du lịch mạo hiểm cần được quan tâm đúng mức: Du lịch mạo hiểm và bền vững có những đặc tính riêng, có tệp khách hàng riêng và đôi khi không nên trộn lẫn với những loại hình du lịch đại trà khác để bảo vệ tính độc đáo và bền vững cho sản phẩm/điểm đến. Ở thời điểm hiện tại khi mà các tiềm năng còn chưa được “công phá” nhiều, địa phương nên cử các chuyên gia đầu ngành khảo cứu, rà soát & lập quy hoạch các phân khu ưu tiên phát triển sản phẩm du lịch mạo hiểm, một là tối ưu hoá việc khai thác điểm đến được đúng hướng, bền vững, dần hình thành thương hiệu điểm đến du lịch mạo hiểm; hai là có thể kích thích mời gọi được các nhà đầu tư xứng tầm đến xây dựng và khai thác sản phẩm xứng với tiềm năng điểm đến; ba là tránh sự cạnh tranh, đôi đầu trực tiếp giữa các điểm, vùng du lịch khi tất cả mạnh ai nấy khai thác & xây dựng sản phẩm theo cách của mình. Khách du lịch mạo hiểm kỳ vọng được trải nghiệm những sản phẩm-dịch vụ có tính độc đáo, khác thường/khác người. Do vậy nếu chúng ta quy hoạch được các phân khu có tính đặc trưng, độc lập tương đối với

các điểm, tuyến du lịch truyền thống, đại trà khác để phát triển du lịch mạo hiểm thì sẽ càng nâng tầm thương hiệu điểm đến du lịch mạo hiểm.

Những tiềm năng du lịch mạo hiểm của Vùng là rõ ràng, nhưng không phải là duy nhất hay đặc biệt nổi trội – chúng ta có thì các địa phương khác, các nước khác cũng có vài phần hơn kém. Do đó, cần phải có quy hoạch một cách khoa học, xứng đáng, tối ưu tiềm năng với những sản phẩm có cá tính & sức hấp dẫn riêng ở mỗi điểm, mỗi phân khu.

Thứ năm (5), công tác xây dựng và đào tạo nguồn nhân lực cũng phải có kế hoạch phát triển tương xứng, liên quan trực tiếp đến luận điểm (4) trên đây. Một khi xác định được các dòng sản phẩm du lịch mạo hiểm chiến lược của mình, địa phương cần sớm có kế hoạch tuyển dụng, đào tạo nguồn nhân lực phục vụ nhu cầu quy hoạch, xây dựng và khai thác điểm đến của mình, từ nhà quản lý cho đến những nhà cung ứng dịch vụ chính, dịch vụ hỗ trợ, huấn luyện viên/hướng dẫn viên, cứu hộ cứu nạn,...v/v. Nên biết rằng du lịch mạo hiểm đòi hỏi những tiêu chí riêng và vô cùng khắt khe, vì nó liên quan đến sức khỏe và sinh mạng con người, cho nên việc đào tạo, cấp phép/cấp chứng chỉ hành nghề, quản lý và giám sát phải được chuẩn hoá và thực hiện nghiêm. Vấn đề này có thể vượt ra ngoài tầm của các địa phương trong vùng, nên cần có những kiến nghị tới các cơ quan chức năng, các tổ chức hành nghề chuyên nghiệp cấp nhà nước sớm ban hành bộ quy tắc/quy chuẩn an toàn du lịch mạo hiểm, quản lý cấp phép xây dựng và khai thác sản phẩm du lịch mạo hiểm. Ở thời điểm hiện tại, mảng nhân lực này của các địa phương trong vùng còn rất mỏng, thậm chí không có.

Thứ sáu (6), công tác tuyên truyền quảng bá sản phẩm du lịch, kết nối với các hãng lữ hành: Hiện tại còn rất yếu, ít xuất hiện ở các hội chợ chuyên ngành trong và ngoài nước hay trên các kênh xúc tiến dịch vụ-sản phẩm du lịch on/off-line. Đây có thể là hệ quả của ba luận điểm (2), (3) & (4) chưa được phát triển và quan tâm thích đáng. Tuy nhiên, song song với việc thúc đẩy hai luận điểm này, địa phương cũng cần có kế hoạch xúc tiến đưa những cấu trúc, lõi sản phẩm du lịch mạo hiểm này dần đến tay trước hết là những nhà đầu tư, nhà xây dựng & phát triển sản phẩm của doanh nghiệp lữ hành trong và ngoài nước qua các kênh on & off-line, triển lãm-hội chợ-hội nghị-hội thảo chuyên ngành, năng tổ chức những chuyến khảo sát tiếp thị chuyên ngành,...; sau là đến tay người dùng cuối thông qua các kênh truyền thống hoặc 4.0 hiện đại.

Thứ bảy (7), cơ chế, chính sách lựa chọn và cấp phép khai thác du lịch mạo hiểm tại các địa phương: Hiện nay là chưa thoả đáng và đúng mức. Nhiều điểm đến tiềm năng có vẻ như vẫn còn được “găm giữ” chưa “chọn mặt gửi vàng” cho nhà đầu tư xứng đáng khai thác, để ngậm mãi ở dạng tiềm năng. Ngược lại, một số vốn quý lại được trao gửi cho nhà đầu tư không xứng tầm khai thác, không những làm lãng phí tài nguyên mà còn gây tổn hại đến môi trường sinh thái & tính bền vững của điểm đến (như việc xẻ núi xây chùa Lũng Cú hay dự án thang máy ngắm cảnh, tham quan di tích Đồn Cao ở Đồng Văn, hoặc cộm cán nhất là nhà nghỉ Mã Pì Lèng Panorama ở Mèo Vạc day dứt mãi chưa giải quyết xong...v/v).

Ở góc độ doanh nghiệp khai thác sản phẩm du lịch, chúng tôi cho rằng nếu có sự đồng lòng của nhà quản lý, doanh nghiệp, các tổ chức nghề nghiệp, các đơn vị truyền thông và đặc biệt là sự kiện toàn quy hoạch/chính sách của các địa phương điểm đến, chắc chắn những tiềm năng du lịch nói chung và du lịch mạo hiểm nói riêng của vùng Đông Bắc Bộ sẽ sớm được hiện thực hoá và có sức bật mạnh mẽ, đặc biệt là sau COVID-19 khi một mặt bằng du lịch mới được hình thành, sự cạnh tranh và phát triển của tất cả hầu như được đưa về vạch đích mới.

KINH NGHIỆM TỔ CHỨC KINH DOANH ĐÓN KHÁCH DU LỊCH MẠO HIỂM VÀ ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP THU HÚT KHÁCH DU LỊCH MẠO HIỂM TỚI BA TỈNH HÀ GIANG, CAO BẰNG, BẮC KẠN VÀ VÙNG ĐÔNG BẮC NÓI CHUNG

Ông Lương Quang Thắng

Công ty HandSpan

Ngành công nghiệp du lịch nói chung và du lịch mạo hiểm nói riêng, mặc dù bị tàn phá nặng nề trong 2 năm qua bởi Covid 19, nhưng luôn ở trong trạng thái bùng nổ trở lại ngay khi đại dịch được khống chế.

Nói một cách hình tượng thì ngành du lịch đang nằm ở trạng thái như quả bóng bị nén. Nó sẽ ngay lập tức bật ngược trở lại trạng thái ban đầu và thậm chí với tốc độ mạnh hơn ngay sau khi đại dịch đi qua. Thời điểm này, thực ra lại là cơ hội cho các công ty du lịch bị tụt hậu tranh thủ thời gian củng cố nguồn lực để bắt kịp đối thủ cạnh tranh của mình. Việc này có thể được thực hiện thông qua việc phân đoán đúng thời gian đón đầu thị trường quay trở lại, thay đổi triển lược thông minh và tập trung nguồn lực để phát triển các thị trường ngách trong đó có mảng Du Lịch Mạo Hiểm.

Theo số liệu có được từ nguồn “ Allied Market Reserch” thì Du lịch Mạo hiểm là mảng có tốc độ tăng trưởng nhanh nhất trong ngành Công nghiệp Du lịch toàn cầu. Theo đó doanh thu của nó năm 2020 rơi vào 112.27 tr usd và dự đoán con số này là 1,169 tỉ usd vào năm 2028 với tốc độ tăng trưởng kép hàng năm CAGR vào khoảng 20%

Asia Pacific trong đó có Việt Nam hiện là điểm hấp dẫn thu hút mạnh du khách adventure với thế mạnh về cảnh quan, ẩm thực, bãi biển, sự phong phú, đa dạng về tự nhiên cũng như cơ sở nghỉ nghỉ dưỡng lưu trú.

Các hoạt động có thể được kể ra như: Lặn biển, lướt sóng, kayak (Sea and White water), trekking, leo núi, đạp xe, dù lượn, khám phá hang động, camping...

Trong mảng du lịch mạo hiểm thì Soft Adventure vẫn là xu hướng chủ đạo của thị trường với tỉ lệ chiếm tới 60-65% market segment do những rủi ro về an toàn thấp và phù hợp với nhiều lứa tuổi. Cycling, Trekking, Seakayking, Bird watching...là những ví dụ của Soft Adventure

Nói đến rủi ro, những nhà phát tổ chức du lịch mạo hiểm phải luôn nhận thức được rủi ro về an toàn, và rủi ro về thời tiết là 2 yếu tố có ảnh hưởng tiêu cực tới ngành này.

Lứa tuổi đông đảo nhất tham gia vào Adventure Travel là ở độ tuổi 30-40 tuổi và Châu Âu vẫn luôn là thị trường trọng điểm cho ngành này. Đây là điều các công ty du lịch cần lưu ý khi định hướng khách hàng trong chiến lược kinh doanh của mình.

Theo thống kê, thì mặc dù Landbase Activities vẫn đóng vai trò chủ đạo của các hoạt động trong Adventure Activities nhưng Airbase Activities lại có tốc độ phát triển nhanh nhất: Dù lượn là một ví dụ.

Với những thông số tổng quát ở trên thì theo tôi, các công ty du lịch mạo hiểm nên tập trung vào mảng Soft Adventure với các hoạt động nhấn mạnh vào Landbase như: Trekking, Cycling, mountain climbing... nhắm tới đối tượng từ 25-45 tuổi khi định hướng kinh doanh. Airbase như dù lượn cũng nên được chú ý trong chiến lược phát triển mở rộng sản phẩm trong mục tiêu dài hạn.

Chiến lược là như vậy như việc tổ chức thực hiện nó như thế nào lại là một bài toán khó mà các doanh nghiệp du lịch cần lưu ý những điểm sau:

- Đặc thù của du lịch mạo hiểm là rủi ro về an toàn cao hơn các loại hình du lịch khác. Do vậy rất cần phải có các phương án để giảm thiểu tối đa rủi ro này. Khách hàng sẽ rất tin tưởng vào bạn nếu bạn cho họ thấy chính sách về an toàn của bạn luôn được đặt lên hàng đầu.

- Mỗi loại hình du lịch mạo hiểm đòi hỏi các yêu cầu về thiết bị, kỹ năng chuyên môn chuyên sâu khác nhau. Do vậy nên tìm một “Thị trường ngách” phù hợp với mình để phát triển. Thay vì là phát triển chung chung Adventure Travel. Một ví dụ thành công nổi bật ở Hà Nội là Cường Minks Adventure Travel. Chuyên tour xe máy.

- Cần có sự hỗ trợ chuyên môn của các chuyên gia đặc biệt là chuyên gia nước ngoài trong việc:

- Đào tạo chuyên môn của loại hình du lịch mạo hiểm đặc thù
- Train cho đội HDV
- Tạo ra sản phẩm phù hợp với đối tượng khách hàng và tiềm năng của điểm đến.

Các chuyên gia luôn là người hiểu rõ nhất trong môn du lịch mạo hiểm này khách hàng cần gì, muốn gì, tâm lý ra sao...

- Trang thiết bị chuyên nghiệp

- Những người ưa thích và tham gia các chuyến du lịch mạo hiểm là những người phần nào biết “ Nghề”. Nên trang thiết bị chuẩn, đầy đủ là không thể thiếu trong các chuyến đi.

- Ngoài ra trang thiết bị phải thường xuyên mua mới, Bảo dưỡng, Sửa chữa

- Cần tổ chức một đội HDV được đào tạo bài bản, có nghiệp vụ, kinh nghiệm trong đó ngoài kỹ năng chuyên môn về loại hình du lịch cụ thể thì kiến thức, kinh nghiệm và các kỹ năng sinh tồn là rất quan trọng: Sơ cứu, xử lý tình huống khẩn cấp,

- Hiện giờ đa phần các công ty du lịch đang sử dụng HDV ở dạng freelance. Tuy nhiên làm du lịch Adventure thì rất cần một đội HDV full time, có sức khỏe được đào tạo một cách bài bản, đầy đủ và gắn bó với công ty.

○ Có những ràng buộc rõ ràng trong hợp đồng lao động để họ gắn bó lâu dài với công ty. Vì chi phí tuyển dụng, đào tạo một hđv có thể đi được adventure là rất lớn.

○ Trên góc độ vĩ mô nhà nước nên hỗ trợ đào tạo phần này. Giống như các trung tâm dạy nghề. Điều này giúp tăng năng lực HDV địa phương vì thực tế xu thế book trực tiếp không thông qua Agent đang tăng cao.

Trên đây là 4 yếu cần thiết mà các kỳ công ty du lịch nên xem xét khi phát triển mảng Du lịch mạo hiểm.